

Kağı

İNADINA EDEBİYAT

YAZ 2015 3

Edebiyatı sevdiren
öğretmenlerim
Selim İleri

Şiir olmasaydı...
Cevat Çapan

Türkçe'nin Rüzgâr
Tanrısı: Yaşar Kemal
Necati Güngör

Okuduklarımızın üstüne
yazıyoruz kendimizi...
Mavisel Yener

Gerçekten daha gerçek: Edebiyat!
Semih Gümüş, Müren Beykan

BenimlçinEğitimdeEdebiyat

Edebiyatı sevdiren öğretmenlerim Selim İleri	6
Şiir olmazsa kıyamet kopmaz ama... Cevat Çapan	10
Edebiyatı okumak, okutmak... Müren Beykan, Semih Gümüş	18
Türkçe'nin rüzgâr tanrısı: Yaşar Kemal Necati Güngör	22
Ustaların gözünden genç öykücü adayları...	26
"Şiirsiz, şenliksiz olmuyor dünya!" Mavisel Yener	32
Hayat ve hayal bilgisinin kesiştiği yer Cahit Ökmen	36
Edebiyat salgını büyüsün! Dr. Bettî Delevi	40
Edebiyata davet eden yaratıcı okumalar	42
Dünya fuarlarında edebiyat yolculuğu Hande Demirtaş ile söyleşi	46

İNADINA EDEBİYAT • YAZ 2015 • 3

© **Günişığı Kitaplığı**

Keçi edebiyat e-dergisi
6 ayda bir ücretsiz yayımlanır.

Tüm yayın hakları saklıdır.
Yayımlanan yazı, görsel ve bilgiler
kaynak gösterilmeden alıntılanamaz.
İmzalı yazılardaki görüşler yazarlarına aittir.

Sahibi: MİA Organizasyon Restorasyon
Yayıncılık Ltd. Şti. adına Mine Soysal

Editör: Halil Türkten

Bu sayıya katkıda bulunanlar:
Banu Ünal, Hande Demirtaş, Mehmet Erkurt,
Müren Beykan, Tolga Gümüş

Grafik tasarım: Huban Korman
Grafik uygulama: Eda Tuğsal
Son okuma: Canan Topaloğlu
Reklam: Meltem İge

keciedebiyat.com
twitter.com/keciedebiyat
facebook.com/keciedebiyat
instagram.com/keciedebiyat

info@keciedebiyat.com
0212 212 99 73
Profilo Plaza, Cemal Sahir Sok.
26/28 B3 Mecidiyeköy 34387 İstanbul

Edebiyat, bir dilek feneri...

Odağına insanı ve edebiyatı alacak bir dergi hayaliyle çıktık bu Keçi yoluna. İlk sayıdan bugüne kadar dijital bir mecrada artarak okunmak, her gün daha da patikalaşan edebiyat ve edebiyat yayıncılığı ortamında, genç ve inatçı bir dergi olmak mutluluk verici. Üstelik, edebiyat dünyasına eşsiz eserler armağan eden usta kalemlerle, edebiyatın insana ilk dokunuşunun en yakın tanıkları olan öğretmen ve kütüphanecilerin bir araya gelişini ve bu buluşmanın meyvelerini sizlere sunmak, patikaya tam anlamıyla umut serpiyor.

Sözün kesildiği, umudun dirliğini yitirdiği yokluklar çağında “inadına edebiyat” demek bir lüks değil; başlı başına bir inat, yeni bir yol demek. Şeylere değil, yeni yollara, yöntemlere ihtiyacı var dünyanın. Öte yandan, sanat ve edebiyat, yeni yollar deneyenlere şans tanıyamayacak bir kıskacı. Böyle bir dünyanın herhangi bir okulunda, sıradan bir sınıfta, kılık kıyafeti ve sakalı yüzünden öğrencileri önünde azarlanan, kalbi bu dayanılmaz kötülükte ve kesiflikteki dünyayı kaldıramayan öğretmen Halil Serkan Öz, öğrencilerine armağan ettiği eşsiz okuma listesiyle, adeta dilek fenerleri uçuruyordu.

Düş gücünün ve umudun tembellik sayıldığı, gökyüzüne hasret kaldığımız bu yasaklar ülkesinde dilek fenerleri uçurmak zordur elbette. İşte bu nedenle, Keçi'nin yeni sayısında usta kalemler, edebiyat tutkunu öğretmen ve kütüphaneciler, kitaplara merakla dokunan çocuklar ve gençler, yaşamın ustalıklı döşenmiş tüm tuzaklarına direnen ve insanla hemhal olabilmeyi başarmış bir edebiyat tartışması bulacaksınız. YAZ 2015 sayısının dosya konusunu, ülkenin pek çok kentinden gelen akademisyen, öğretmen ve kütüphanecilerin katılımıyla gerçekleştiren 8. Eğitimde Edebiyat Semineri oluşturuyor.

Dünyaya, has edebiyatın imzasını atmış önemli yazarları kaybettiğimiz yılın ilk yarısında, bir düşünce, sanat ve umut insanını, Yaşar Kemal'i de yitirdik. Öykücü Necati Güngör, lise yıllarında ustayla yollarının nasıl kesiştiğini Keçi'de anlatıyor, hem de eski bir fotoğrafla...

2011 yılından beri yurdun dört bir yanından öykülerin buluştuğu; yeni bir dilin evrenini kuşatan ve dünyayı öykülerle değiştirmeye hevesli gençleri bir araya getiren Zeynep Cemali Öykü Yarışması da Keçi'de yerini alıyor. Tıpkı Yaşar Kemal'in dediği gibi: “Bir dil bulacağız her şeye varan. Bir şeyleri anlatabilen. Böyle dilsiz, böyle düşmanca, böyle bölük pörçük dolaşmayacağız bu dünyada...”

Halil Türkten

#BenimİçinEğitimdeEdebiyat

8. Eğitimde Edebiyat Semineri

7 Mart 2015
FMV Işık Ortaokulu

**EĞİTİMDE
EDEBİYAT
SEMINERLERİ**

7 Mart 2015

GÜNEŞİĞİ
KİTAPLIĞI

Çağdaş çocuk ve gençlik edebiyatı yayıncılığında 20. yılını kutlamaya hazırlanan Güneşiği Kitaplığı'nın sosyal sorumluluk bilinciyle tüm eğitimciler için düzenlediği Eğitimde Edebiyat Seminerleri'nin sekizincisi 7 Mart Cumartesi günü, FMV Işık Ortaokulu'nun katkılarıyla gerçekleşti. Gelenekselleşen seminere 450'den fazla öğretmen, eğitim yöneticisi, kütüphaneci ve akademisyen katıldı.

Keçi'nin YAZ 2015 sayısının dosya konusunu oluşturan seminerin yansımalarında, usta kalemlerin yanı sıra, edebiyat tutkunu öğretmen ve kütüphanecileri, kitaplara merakla dokunan çocuklar ve gençleri, yaşamın ustalıklı döşenmiş tüm tuzaklarına direnen ve insanla hemhal olabilmeyi başarmış bir edebiyat tartışmasını bulacaksınız.

Edebiyatı sevdiren öğretmenlerim

Selim İleri

Çağdaş edebiyatımızın en önemli temsilcilerinden Selim İleri, benzersiz birikiminden süzdüğü etkileyici öykülerini, öğrencilik yıllarında edebiyata yakınlaşmasına neden olan öğretmenlerini anlatıyor.

Beni edebiyata yönlendiren ve gerçekten bana bu anlamda bir ömür vermiş olan öğretmenlerimden söz ederek başlamak isterim. Bugünlerde hâlâ ilkokul birinci sınıflarda okuma bayramları yapılıyor ve çocuklara kurdeleler takılıyor mu, bilmiyorum. Ama 1950'li yıllarda, Cihangir İlkokulu'nun birinci sınıfında herkes ekim ayında okumayı sökmüştü ve yalnızca iki öğrenciye kurdele takılmamıştı. Bunlardan biri bendim, diğeri de Erdal adında bir arkadaşım. Ben dönemin ikinci yarısında, mart ayının sonlarına doğru okumayı söktüm.

O yaşlarda okumaya karşı bu düşmanlığımın nereden geldiğini çözmek zor, çünkü evimizde kitap okunurdu. Bilhasa annem, bir roman sevdalısıydı; babam da öğretim üyesi olduğundan kitaplara yakın bir insandı. Sınıfta artık öğretmen benimle ilgilenmiyordu; evdeyse annem bazen sevgiyle, bazen de öfkeyle benimle ilgilenirdi. Ben mart ayı-

nın sonunda alfabeyi sökebildim, o okumayı sökmüş bana altmış küsur yıla yayılan bir okuma mutluluğunu kazandırdı.

“Kirazlar”a gönül borcu

Annemin alfabeyi öğrenmeme yönelik çabasından dolayı, ilk öğretmenim annemdi, diyebilirim. İkinci öğretmenimse büyük bir yazar, Reşat Nuri Güntekin. İlkokul üçüncü sınıf kitabımızda, Reşat Nuri Güntekin'in “Kirazlar” adlı bir öyküsü vardı. Bu öykü, beni çıldırısıya etkilemiş çok acı bir öyküdür, ama insanın gönül eğitiminde derin yeri olacak ve niteliğini hep koruyan bir öyküdür.

O öyküyü okuduktan sonra yalnızca ders kitaplarını değil, annemin ve babamın bana almış oldukları, aralarında *Küçük Prens*'in de olduğu, eve gelen tüm kitapları, çocuk romanlarını, bazı çeviri romanları okumayı, onları sevmeyi ve onların peşini hiç bırakmamayı Re-

şat Nuri'nin "Kirazlar" öyküsüne borçluyum. O kadar etkisi altında kalmışım ki, yıllar sonra ben de bir öykü yazmaya çalıştım. Tabii onunkinin yanında benimki son derece basit ve istediğim niteliğe erişememiş bir öykü oldu. Aradan geçen bunca yıldan sonra, "Kirazlar"a gönül borcumu hiç ödeyememiş olduğumu düşünüyorum.

Galatasaray Lisesi hazırlık sınıfındaki resim hocamız Şükrü Balaban Bey, olağanüstü incelikleri olan bir insandı. Benim yaptığım resimler çok kötüydü, ama bana karşı inanılmaz bir sevgisi vardı. O dönemde kitaplara o kadar tutkundum ki, ders aralarında beni her gördüğünde Galatasaray Lisesi'nin alaca koridorlarında, pencere kenarında oturuyor ve kitap okuyor olurdum.

Şükrü Balaban, bir gün yine beni kitap okurken gördü ve ne okumayı sevdiğimi sordu. Meğer benim o edebiyat tutkum resim hocamızda da varmış, benden çok daha fazla kitap okumuş. Benim resim notlarım hep 4-5 civarında seyrederken, ilk "resmimle" 10'a çıktı. Bu tabii bir öğretmenin öğrenciye yapabileceği en anlamlı şeylerden biriydi benim için. "Evet, resim yapamıyorsun, ama edebiyat yapabiliyorsun," derdi. Bu söz üşitmeseydim, belki bugün burada konuşmacı olarak bulunamazdım.

Şükrü Hoca'mız üşenmeyip, saatlerce benimle Hüseyin Rahmi konuşmuştu; onu çok severmiş. Bir gün, "Nimetşinas romanının sadece girişini oku, bakalım bırakabilecek misin?" demişti. O günden sonra, Şükrü Hoca'ya borçlu olduğum bir Hüseyin Rahmi Gürpınar hayranlığım başladı. Böylesi buluşmalar benim kuşağımdaki gençler için önemliydi. Çünkü o zamanlar ne yazık ki, çocuk ve gençlik edebiyatı eserleri çok azdı; olanların çoğu da çeviri kitaplardı.

Ortaokulda ilk romanı yazarken...

O zamanlar edebiyat kitaplarını ağır buldukları için okumayan arkadaşlarım, yıllar sonra yeniden karşılaştığımızda, "Sen nasıl, neden yazar oldun?" diye sordular. Sordular, çünkü hiçbir şekilde okuma sevgisinden geçmemişlerdi. Benim şansım Hüseyin Rahmi gibi etkileyici yazarları tanımakla başladı. Ortaokulda kendimi yazar gibi görmeye başlamıştım, kendimce bir roman yazıyordum. 30'lu yaşlarımda "Bu ne rezalet!" diye attığım, kalın, sarı bir deftere yazdığım bir roman... Tükenmez kalemin ilk çıktığı zamanlardı. Adı "Karanlık Yüzlü Günün Aydınlığı" olan bir roman yazıyordum ve çok önemli olduğunu düşünüyordum.

Vakit kaybetmemek için derste de yazıyordum. Bir gün, zaten notlarımın kötü olduğu Hilal Hoca'nın matematik dersinde, yine romanımı yazarken yakalandım. Sinirlenerek, "Siz orada ne yapıyorsunuz?" dedi. Ben de boş bulunup, "Roman yazıyordum," dedim. Bu, hayatımın en ince anılarından, en önemli anılarından biridir. Hilal Hanım şaşırdı ve romanın adını, karakterlerini falan sordu. "Peki, devam edin," dedi. Eğer bugün ben bir yazar olabilmişsem, matematik öğretmenim, benim en büyük destekçilerimdir.

Ortaokulda edebiyat öğretmenlerimden pek destek ve sevgi görmemişimdir. Rifat Ilgaz kitaplarındaki tiplere benzeyen öğretmenlerdi. Resim öğretmenimiz, o zamanların usta ressamlarından Kemal Zeren'di. Benim resimlerim o zamanlar da kötüydü. Bana bir gün Monet'nin bir resmini verdi. "Sen hiçbir şey yapma, sadece bu resimde ne gördüğünü yaz," dedi. Bu gerçekten çok güzel bir andı. 65 yaşındayım, ama hâlâ soğuk havalarda bunun hatırası olarak küçük bir sivilcelenme oluşur tenimde.

Dünyanın en önemli yazarı

Galatasaray Lisesi'nde Fransızca kompozisyondayken kaldığımda yolum Atatürk Erkek Lisesi'ne düştü. Orada, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenim Bakiye Ramazanoğlu hem öğretmen hem de insan olarak olağanüstü biriydi. Bakiye Hanım, dar müfredatın içinde kalmamanın mutlaka bir yolunu bulurdu. O zamanlar pek rastlanan bir şey değildi bu.

1965 yılıydı. Varlık Yayınları, o ders yılının başında "Sait Faik Bütün Eserleri"ni yayımladı ve böylece, "Bütün Eserleri" lafı da yayıncılığımızda ilk kez kullanıldı. Bazı çağdaş Türk yazarları bu şekilde okumuştum: Oktay Akbal, Nezihe Meriç... Hikâye sanatından pek çok yazarı okuyordum. Sabahattin Ali ve Sait Faik'in adını çok duyardık, ama malum sebeplerle kitapları yoktu ortada. Baki-

ye Hanım, bize derste "Mahalle Kahvesi"ni okumuştum. Sonra da iyi bir eğitimci olarak, çocuğu konuşturabilecek, kitabı yorumlayabilecek nitelikteki sorularla hikâyeyi çözümlemeye çalıştı.

Tefrika roman geleneği sürüyor, ben sürekli yazıyordum. Ama benim yayıncılara götürdüğüm hiçbir şeye olumlu yanıt gelmiyordu. Yine de yazmanın umut veren bir yanı hep vardı. 1967'de Fransızca hocamız Vedat Günyol'un çıkardığı Yeni Ufuklar dergisinde ilk yazım yayımlandı. O gün artık kendimi dünyanın en önemli yazarları arasında görmüştüm.

Lise son sınıfta hayatıma giren bir başka öğretmen Rauf Mutluay, edebiyatımızın değerli eleştirmenlerinden biriydi. Dünyanın en önemli yazarı olmanın hiçbir zaman gerçekleşmeyecek bir şey olduğunu anlatırdı. 50 yıl öncesine baktığımda, o zamanlar pek çok görüşümüzün çatıştığını hatırlıyorum. Ben Kafka'yı severdim, o sevmezdi. Hiçbir zaman anlaşılmadık, anlaşamadan da ayrıldık. Ama dostluğu ve bana olan desteği hep çok önemliydi. Benim gibi genç ve edebiyata tutkun bir öğrenciyle, dediğim dedik tutumundan vazgeçmeden, ama öfkelenmeden, kızmadan saatlerce tartışabilirdi.

Son olarak sözünü etmek istediğim hocam, Behçet Necatigil'dir. Kapısında heyecanla dikildiğim ilk günden itibaren Necatigil'in yanında çırak olmaya hak kazandım; o ölünceye kadar da devam ettim. Ruhun, aklen ve kendi meslek alanımda eğitilmem için bana çok yararlı olmuştur. Bana edebiyatı en çok sevenlerin başındaydı; çünkü o biraz unutulmuş yazarlara düşkünlü. Onun hatırlatmalarıyla, o isimleri okumasaydım, güncelle sınırlı kalabilirdim. Bugün, iyi kötü edebiyatın geçmişine ait bir bilgi birikimim varsa, bunların hepsini Necatigil'den edindim. ●

Edebiyatın Haliç buluşmasında yeni gündem, yeni program!

GÜNEŞİĞİ
KİTAPLIĞI

ZEYNEP
CEMALİ
EDEBİYAT
GÜNÜ 2015

5. ZEYNEP CEMALİ EDEBİYAT GÜNÜ

Çocuk ve gençlik edebiyatı ve yayıncılık konferansı

3 EKİM 2015 Cumartesi | Kadir Has Üniversitesi, Cibali Salonu

- 08:30 Kayıt ve ikram
- 09:30 Açılış
- 09:45 **FEYZA HEPÇİLİNGİRLER** Açılış Konuşması
- 10:00 **TUĞRUL PAŞAOĞLU** Bugünden Geleceğe Dijital Yayıncılık
- 10:35 **KARİN KARAKAŞLI** Edebiyatı Anadilde Yazmak, Anadilde Okumak
- 11:10 Kahve molası
- 11:35 Panel: Yayınevinden Okura Kitabın Satış Süreçleri
KENAN KOCATÜRK (Literatür Yayınları, Punto), **BETÜL İŞERİ** (D&R)
ERDAL AKALIN (Dost Kitabevi), **AYÇA BAYRAK** (Kitapyurdu)
- 12:45 Öğle yemeği
- 14:00 **KUTLUKHAN KUTLU** Çeviri: Dili Döndürme Sanatı
- 14:35 **LATİFE TEKİN** Kapanış Konuşması
- 15:20 **ZEYNEP CEMALİ ÖYKÜ YARIŞMASI**
2015 ÖDÜL TÖRENİ
DR. MÜREN BEYKAN 2015 Sonuçları
- 15:50 **KOKTEYL**

Konferans
sunucusu
ASLI DER

gunisigikitalpli.com

KAYIT ve
BİLGİ

Merve Özcan 0535 625 07 04

Önceki konferansların içeriklerine Keçi
e-dergisinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

Keçi
İstanbul Edebiyat

keciedebiyat.com

Katılılarıyla

SOYSAL

Destekçi kuruluşlar

CAM
Çocuk Araştırmaları Merkezi

Ödül sponsoru

Konaklama sponsoru

Ulaşım sponsoru

Kırtasiye sponsoru

Basılı işler sponsorları

info@gunisigikitalpli.com | T 0212 212 99 73 | F 0212 217 91 74

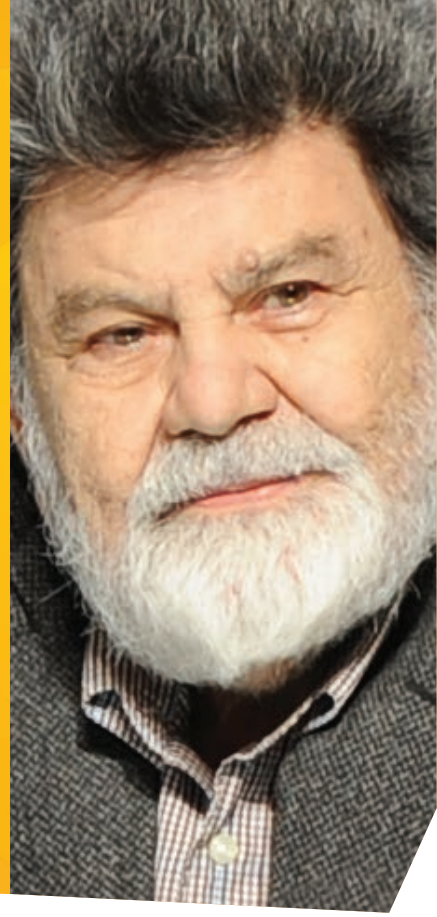
facebook.com/gk.gunisigikitalpli | twitter.com/_Gunisigi | [instagram/gunisigi_kitalpli](https://instagram.com/gunisigi_kitalpli)

güneşiği
kitalpliği
80

Şiir olmazsa kıyamet kopmaz ama...

Cevat Çapan

Edebiyatımızı yücelten usta isimlerden, şair, çevirmen, edebiyat profesörü Cevat Çapan, yazına adanmış bir yaşamın izinde öğretmenin edebiyatla alışverişine, şiirin ve edebiyatın eğitimle ilişkisine yönelik engin deneyimlerini paylaştı.

1950'lerin sonlarında ünlü bir romancı "İki Kültür" adlı bir konferans veriyor. Nedir bu iki kültür? Bilim ve sanat... "Bilimle uğraşanlar sanattan anlamıyor, sanatla uğraşanların akılları da bilime ermiyor," diyen romancı iki kültür arasındaki uçurumun giderek açıldığı kanısındaydı ve her iki tarafı da birbirlerinin alanlarını anlamaya davet ediyordu. Bu tespite katılmayan dinleyiciler de, "Ne demek iki kültür? Yalnızca bir kültür vardır, o da insanlık kültürüdür. Aklı çalışan ve düşünen herkes edebiyatla ya da sanatla uğraşıyor da olsa, insanlığın gerçekliğini anlamaya ve onu kendi gerçekliğiyle açıklamaya çalışır. Bilimle uğraşan da buluşlarıyla ve aydınlatıcılığıyla insanlığa hizmet eder," gibisinden yorumlar yapmıştı.

Bu tartışmalara yol açan önyargıyı sorgularsak, edebiyatın ve sanatın acaba nasıl bir işlevi olabilir? İnsanlığın yaşadığı hayatı, içinde bulunduğu gerçekleri daha iyi anlamasında nasıl bir aydınlatıcı

cılığı olabilir? Bu sorular, düşünsel eğitimin yanı sıra duyarlık eğitiminin gerekliliğini de gündeme getiriyor.

Edebiyata özgü yöntemler

Edebiyat ve sanatın diğer dalları duyarlık eğitiminde nasıl bir kaynak olabilir? Bu noktada, romanıyla, öyküsüyle, şiiriyle, denemesiyle ve tiyatro eserleriyle, edebiyatın insan hayatını ve gerçeklerini farklı bir açıdan görmemize yardım ettiğini anlayabiliriz. Edebi eserler, hayatı daha iyi araştırmamız ve onu keşfetmemiz için yeni yollar önerir. Bunu da elinde sopayla, tepeden bakarak yapmaz; insanca bir sesle, bir dost gibi, bize en yakın insanın konuşacağı bir dille konuşur. Hayatı pek çok açıdan, bilimsel derslerde göremeyeceğimiz, düşünemeyeceğimiz ayrıntı zenginliğiyle anlamamızı sağlar. Bütün o ayrıntı karmaşıklığı içinde neyin, neden daha önemli olduğunu; bazı ayrın-

tların gerçeğin anlaşılmasında nasıl bir görev üstlendiğini gösterir.

Ressam Paul Cézanne'ın elmalarını gördüğümüzde, elmanın elma olduğunu daha iyi anlarız. Elmanın elma olduğunu ısırdığımızda da biliriz, ama elmanın hayatın ve doğanın gerçekliği içinde, nasıl bir renk ve biçim taşıması gerektiğini ancak bir yaratıcı sanatçı tarafından bir çerçeve içinde görüntülendiğinde anlarız. Cézanne'ın elmalarını gördükten sonra, onun sadece manavdaki herhangi bir elma olmadığını, elmanın elmaliğini de anlarız.

işleve sahip olduğunu görürüz. Tiyatroda da, oyuncuların inandırıcılığı birtakım mimiklere bağlıdır. Neden bazı oyuncular yapay buluruz? Çünkü ayrıntı olarak izlediğimiz hareketleri sahici değildir, tamamıyla gösteriş içindir. Oysa insanların davranışları, küçük ayrıntılarla gerçeklik kazanır. İyi bir oyuncu, o küçük ayrıntıları bilen ya da yönetmenin gösterdiği bütün ayrıntıları sahnede canlandırabilen kişidir. Bazen çok ufak bir hareket, büyük jestlerden daha iyi bir sahicilik kazandırabilir. Bu, tiyatrodaki olduğu gibi, öyküde ve romanda da çok işlevsel bir yaklaşımdır.

Paul Cézanne, Apples and Oranges

Her şeyden önce, her edebiyatın büyük bir geleneğe sahip olduğunu unutmamalı. Bir dil ve o dilin en önemli yazarları, o dilin ilk kullanıldığı günden beri bir nevi ölümsüzlük kazanmışlardır. Bu nedenle Yunus Emre, Pir Sultan, Karacaoğlu, Dadaloğlu günümüzde yaşayan şairler gibidir. Yaşayan bir halk edebiyatı vardır ve eğer Yaşar Kemal gibi bir değer bu kadar güzel bir dil yarattıysa, onu sözlü edebiyatın canlılığından beslenerek yaratmıştır. Elbette bir gözlemci olarak. Çünkü, bazı edebiyat yapıtlarının ölümsüzlüğü, gözlemciliğinin kusursuzluğundan gelir.

Ayrıntıların inandırıcılığı

Bazı yazarlar ayrıntıları o kadar iyi değerlendirebilir ki, ayrıntının ayrıntı olmaktan öte, gerçekliği tamamlayan ve gerçekliğin daha iyi anlaşılmasını sağlayan bir

Edebiyat, bazı gerçekleri, bazı insan ilişkileriyle ilgili önemli ayrıntıları anlamamızı sağlar. Flaubert'in Emma Bovary adında, taşralı, önemsiz bir kadını, bugün dünyada herkesin tanıdığı önemli bir edebiyat kahramanı yapması, gözlem gücünü ve anlatımındaki ustalığını gözler önüne seriyor. Aynı şekilde, Dostoyevski'nin Raskolnikov'unu düşünelim. Hepimiz biraz Raskolnikov ya da Prens Mişkin değil miyiz?

Diyelim ki Tolstoy okuyoruz. "Bütün mutlu aileler birbirine benzer; her mutsuz aileninse kendine özgü bir mutsuzluğu vardır," diye başlayan *Anna Karenina*'yı düşünelim. Böyle bir roman, bir kadının zina hikâyesi olabilir mi yalnızca? *Anna Karenina*'yı okuduğumuz zaman bütün bir toplumun, toplumdaki olumlu ve olumsuz insan ilişkilerinin değerlendirmesini yapma olanağını buluruz.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Huzur* romanını okuduktan sonra İstanbul'a eski gözlerle bakabilir miyiz? Roman, birdenbire İstanbul denen çok karmaşık bir gerçekliği renk ve ses zenginliğiyle canlandırarak, farklı insanların bir arada yaşamasından kaynaklanan mozaik'in gerçekliğini ve heyecanını yaşamamızı sağlar. *Huzur*'u okumuşsak; 'Üsküdar' dan karşı kıyıya geçen bir kayıkçının ruhsal zenginliği ve birikimini, İstanbul'un belli bir semtinde yaşamış bir insanın üzerindeki mahalle etkisini, tüm bu ayrıntı zenginliğini tatmak bizi sıradan bir insan olmaktan çıkarır. Birdenbire, nerede ve nasıl bir dünyada yaşadığımızın farkına varmış oluruz.

İmambayıldı ve şiir

Şiiri ele aldığımızda, şairin mecaz ve metafor kullanmasından dolayı öbür edebi türlerle göre daha zor anlaşılan bir tür olduğunu görürüz. Şiir, birbirine benzemeyen pek çok şey arasındaki benzerlikleri ortaya çıkarıyor. Örneğin, Orhan Veli, *Kitabe-i Seng-i Mezar*'ında o zamana kadar hiç şiire girmemiş Süleyman Efendi'nin nasırından söz ediyor ve, "Hiçbir şeyden çekmedi dünyada / Nasırdan çektiği kadar," diyor. Doğallıkla şiir okuru da, "Nereden çıktı bu nasır?" diye soruyor.

Oktay Rifat'ın *Yalancı Dolma*'daki zeytinyağlı dolması, *Tecelli*'deki imambayıldı ve muhasebeci memur da şiire giri-

yor. Orhan Veli'nin Dalgacı Mahmut'u ve Süleyman Efendi'si de şiire giriyor; şiirimiz anlamlı ve önemli bir gerçeklik kazanıyor. Sadece şaşırtıcı yönüyle değil, bambaşka duyarlıklarla da şiirin özel bir dil olduğunu görüyoruz. Şiir, bize duymadığımız şeyleri duyma olanağını sağlayan, gizli bir gücü canlandıran bir çeşit kıvılcım işlevi görüyor.

Nazım Hikmet'in Davet şiirinde de benzeri bir durum var. "Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür / Ve bir orman gibi kardeşçesine," dizesine kadar bir ağacın tek ve hür, ormandaki ağaçların kardeş gibi oluşuna duygulanmamışızdır. Ama bu sözlerle karşılaştığımızda, birdenbire bu gerçeğin ne kadar önemli olduğunu farkına varıyoruz. Bu farkına varışlar, gerçek kimliğimizle tanışmamızı, benzer şeyler düşünme, ama dile getirememe ihtimallerimizi ortaya çıkarıyor. Şair, bizim bu ihtimalleri yaşamamızı sağlıyor.

Şiir olmasaydı...

Sanata ve edebiyata ilişkin önyargılardan biri de, bizi içimizdeki kasvetten kurtaran bir araç olarak görülmeleridir. Oysa gerçek sanat, gerçek edebiyat, bizim kendi içimize dönmemizi ve içimizdeki zenginliği keşfetmemizi sağlayan bir güçtür. Bu yüzden, bu konuda düşünen insanlar, şiirin devrimci bir gücü olduğunu ve dünyayı değiştirebileceğini söylerler. Şiir hem tapınmadır, hem de lanetlenmedir. Çok yönlü bir gerçeğe ulaşma kaynağı ve işiştir.

Şiir böyle bir şey... Metin Eloğlu, Oktay Rifat'a sormuş, "Reis, ne olacak bu şiir olmazsa?" Rifat, "Kıyamet kopmaz, ama insanlar sevişemez, öpüşemez, bir şeyi beğenemez, dünya tatsız tutsuz bir şey olur," cevabını vermiş. Onun için, şiirsiz kalmamaya ve şiirle, edebiyatla duyarlılığımızı zenginleştirmeye bakalım. ●

AYSEL HANIM'IN EN SEVDİĞİ PROGRAMLAR: WORD, EXCEL, POWERPOINT.

“Kadın İçin Teknoloji” projemizle 56 ilde 14 binin üzerinde kadınıımız bilgisayar kullanmayı öğrendi. Türkiye'nin kalkınması ve toplumun gelişiminde rolü büyük olan kadınlarımızın en büyük destekçisiyiz.

TEKNO SA

KADIN İÇİN
TEKNOLOJİ

Ne dediler?

8. Eğitimde Edebiyat Semineri, Mart 2015

Bir Woody Allen filmi gibi...

Usta edebiyatçılar, öğretmen ve kütüphanecilerin edebiyat şölenine dönüştürdüğü, gelenekselleşen Eğitimde Edebiyat Seminerleri'nin sekizincisi geride kaldı. Keçi, bu dopdolu gün boyunca seminerin katılımcılarıyla edebiyat gündemine ilişkin pek çok konuda söyleşi yapma fırsatı buldu.

Eğitimde Edebiyat Seminerleri'nde olmak...

“Her yıl bu seminerlerden başka bir insan olarak dönüyorum. Gerçekten besleniyorum.
Prof. Dr. Bülent Yılmaz, Hacettepe Üniversitesi

“*Midnight in Paris* (Woody Allen) filmi gibi... Her köşeden sevdiğim bir yazar çıkıyor. Onları dinlemek, not almak, sadece ortamı solumak bile çok keyifli. **Ayşe Caner, Sınıf Öğretmeni, Denizli**

“Kültür Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın yapmadığı bir sosyal sorumluluk projesi yapılıyor burada. Öğretmenleri ve kütüphanecileri günümüz edebiyatıyla donatmak, yayıncılığın da dışında bir kültür projesi. Edebiyat emek istiyor, bu seminerlerde de bu emek fazlasıyla veriliyor. **Aydın İleri, Okul Kütüphanecileri Derneği Başkanı**

“Bu seminerlerde, edebiyatı seven bir eğitimci ve okur olarak kendimi değerli hissediyor ve doğru bir yerdeymişim duygusunu yaşıyorum. **Saadet Tabakçı, Sınıf Öğretmeni, Mersin**

“Seminerlerde öğrendiklerimizi, duyduklarımızı işyerlerimizde uygulayabileceğimizi ve farkındalık yaratabileceğimizi düşünüyorum. **Gevher Köseli, Kilis İl Halk Kütüphanesi**

Öğretmen ve kütüphanecilerle bir arada olmak...

“Eğitim fakültesinde öğretmen yetiştiren biri olarak onlarla aynı ortamda bulunmak mutluluk verici. Ama onlara bir de kütüphanecilerin eklenmesi daha da hoş. Çünkü bizde kütüphaneler çok ihmal ediliyor. **Prof. Dr. Gülçin Alpöge**

“Hayatımız boyunca en unutamadığımız insanlar arasında öğretmenlerimiz de hep yer almıştır. Bu öğretmenler aynı zamanda edebiyat tutkunuyorsa, onların bizim yetişkin hayatımızda tuttukları yer kalıcı hale gelir. **Semih Gümüş**

“Sanki bir tomurcuk hep birlikte çiçekleniyor. Çiçeğin açtığını gördüğünüz anın heyecanı bu... Birlikte düşünüyoruz, birlikte öğreniyoruz. **Mavisel Yener**

Çocuklukta ve gençlikte edebiyatla buluşmak...

“Çocukların öteki bütün alanlardan önce, edebiyat ve sanatla iç içe yaşadıkları çocukluk yılları onları geleceğe hazırlar. Edebiyat aynı zamanda, insana gerçek hayatın dışında soyut hayallerle dolu başka dünyalar açar. Bunlar insanın kişiliğini geliştiren en önemli yanlardır. Kitap okuyan çocuklar her zaman daha güzel konuşur. **Semih Gümüş**

“Çocukluk büyülü bir alan, altın bir ülke. Nasıl büyürken vücut değişiyorsa, zihin de genişliyor. Bu dönemde okunan eserler çok derinlere dokunuyor. *İnce Memed*'i beşinci sınıfta okumuştum. Abdi Ağa dövdüğünde, İnce Memed, 'Tükrük bir avuç kandı,' diyor-du. O cümle bana o kadar dokunmuştu ki, yıllarca aklımda dolanmıştı. **Gülsevin Kırıl**

“Benim hayatımda çok büyük bir önemi oldu. 65 yaşındayım ve bu yaşa kadar en iyi dostlarım kitaplar oldu. İyi ki, küçük yaşta okuma sevgisi aşılandı. O sevgi yaklaşık 60 yıldır devam ediyor. Ülkemizde çocuklukta bu sevgi edinilmiyorsa, ileri yaşlarda edinmek çok zor. **Selim İleri**

“Edebiyatla büyüyoruz, edebiyatla öğreniyoruz birçok şeyi. Sadece eğitimciler değil, her insanın kendi gelişimi açısından edebiyata bulaşmış olması gerektiğini düşünüyorum. Hele eğitimcilerin edebiyatla beslenmiş, gelişmiş ve onun üzerine bir şeyleri inşa etmiş olması gerekiyor. **Aslı Der**

“Çocukluk ve ilk gençlik, onların çeşitli insanlık durumlarıyla ilk defa karşılaştıkları, çarpıştıkları ve etkilendikleri, duyarlıklarının oluşmaya başladığı dönem. Çocuklar ve gençler, kendi içlerinde oluşan soruların, ilginin, merakın bir karşılığını çocuk ve gençlik edebiyatında bulabilirler. **Cahit Ökmen**

Yaşar Kemal'le yaşamak...

“Ben Yaşar Kemal'i 1950'lerin sonunda tanımıştım. Dostluklar konusunda çok cömert bir insandı. 'Cevat'ın doktorasını ben yazdım,' diyebilecek kadar da şakacı bir insandı. İnanılmaz derecede şaşırtıcı bir belleği vardı. Bir romanını yayımlamadan önce, başından sonuna kadar sözlü olarak anlatabilirdi. Örneğin, *Demirciler Çarşısı Cinayeti* romanını, daha yayımlanmadan önce, Amerikalı bir yazara bir saat boyunca anlatmış, ben de İngilizce'ye çevirmiştim. Roman kafasında hazırды, noktasına virgülüne kadar. Bu onun sözlü edebiyat geleneğinin en parlak isimlerinden biri olduğunu gösterir. **Cevat Çapan**

“Onu yolun başında tanıdım. 1968'de Vedat Günyol'un evinde. Hayat dolu, iyimser, diğer edebiyatçılardan farklı olarak oldukça yapıcıydı. Son görüşmemizde biraz aksıyordu, koluma girmesini istedim. Koluma girdiğinde benim ondan daha fazla aksadığımı görünce kolumdan çıktı ve, 'Sen benim koluma gir,' dedi. Türkiye'nin yetiştirdiği en büyük yazarlardan biridir. Onun yalnızca köy kökenli romanları değil, büyük kent kökenli romanları da çok önemlidir. **Selim İleri**

“O, Nobel Ödülü'nün tüm değerlerini taşıyan, en önemlisi, edebiyatta geleneksel bütün değerleri çağdaşlaştıran bir yazardır. Yaşar Kemal, 'Bu evrende yalnız bedenimiz değil, gönlümüz kalır,' diyor. Gönül lafı bilinçle söylenmiştir. Gönülle ilgilenen edebiyattır, romandır, şiirdir, öyküdür, düşünce yazısıdır, röportajdır... Türk edebiyatının en büyük röportajcılarında biridir o. O, gönlünü Türk diliyle zenginleştirmiş, Türkiye'nin en önemli sorunlarına değinmiş, kendini de, dünyayı da en iyi biçimde ifade etmiştir. **Adnan Binyazar**

“Hayatımın en şanslı yanlarından biri Yaşar Kemal'i tanımaktır. Aramızda çok büyük bir yaş farkı vardı, ama yirmi yıla yakın bir ilişkimiz oldu. Zaten onunla ilişki kurup da, o ilişkinin yakın olmaması mümkün değildi. Çünkü her yaşta herkese yakın davranır ve herkesle arkadaş olurdu. 'Hayatınız boyunca tanıdığınız en iyi insan kimdir?' diye sorsalar, her zaman Yaşar Kemal'di derim. **Semih Gümüş**

8. Eğitimde Edebiyat Semineri'nde Mine Soysal'ın açış konuşmasının ardından, Yaşar Kemal'i en iyi anlatanlardan usta yazar Adnan Binyazar kısa bir anma konuşması yaptı.

**Edebiyat
yalnızca edebiyat değildir!**

edebiyathaber.net

Edebiyatı okumak, okutmak...

Müren Beykan
Semih Gümüş

Ödüllü “Köprü Kitaplar” koleksiyonunu edebiyatımıza kazandıran iki deneyimli editör Semih Gümüş ve Müren Beykan, eğitimde edebiyattan 100 Temel Eser Listesi’ne, Klasikler’in ve çağdaş eserlerin edebiyat için önemine, edebiyatın kaynağındaki gerçeklik duygusuna değindiler.

Müren Beykan: Uluslararası Yayıncılar Birliği’nin (IPA) 2014 verilerine göre, Türkiye dünyanın en büyük 12. yayıncılık sektörü; üretilen yeni kitap çeşidinde de 11. sırada yer alıyor.

Türkiye Yayıncılar Birliği’nin açıkladığı verilere göre, 2014 yılında ülkemizde 561 milyondan fazla kitap üretilmiş. Bunların %71’i eğitim kitabı. MEB, ilk ve ortaöğretim öğrencilerine 217 milyona yakın ücretsiz ders kitabı dağıtmış. Ancak o 561 milyon kitabın ancak %3’ü yetişkinler için hazırlanan kurgu kitaplar (yani edebiyat) ve %5’i de çocuk ve ilköğretim kitapları. “Kişi başına düşen kitap sayısı” diye açıklanan 7.3 ise, eğitim kitaplarını da kapsadığı için, edebiyat çerçevesinde umut verici bir sayı sayılmaz. Çocuk ve gençlik kitaplarına düşen %5’in içindeyse edebiyat dışı kitap sayısı çok. Bu arada 100 Temel Eser kitapları da bu %5’in içinde.

100 Temel Eser deyince Klasikler adı altında toplanan “ağır eserlere” geliyoruz. Pek çoğu “kült kitaplar” olan bu eserlerin kaç günümüz çocuğunun ilgisini çeker? Kaç, tüketim bombardımanı altında algısı darmadağın genci edebiyatla buluşmaya ikna eder? Klasikler, duygu ve düşünce evreni açısından olmasa da, ifade ve dil evreni açısından bambaşka bir çağdan seslenmektedirler. *Dede Korkut Hikâyeleri*’nden ve Mevlânâ’nın *Mesnevi*’sinden seçilen öykülerin de sıralandığı yaklaşık 65 kitaplık ilköğretim Türkçe eserler listesinde, çocuklara yakın duran az sayıda eser var: Sait Faik’in *Hikâyelerinden Seçmeler* ve Orhan Veli’nin kaleme aldığı *Nasreddin Hoca Hikâyeleri* ilk göze çarpanlar.

Bu listenin, dünya klasik çocuk edebiyatına ait bölümündeyse, ülkemizden çok çok önce çocuk edebiyatına emek veren Batılı ülkelerin eserleri sıralı. Bunla-

rin çoğu, çocuklar için yazılmamış eserlerdir. Andersen, Ezop ve La Fontaine masalları hâlâ da herkes tarafından okunur. Öte yandan, farklı farklı kılıklarda defalarca yayımlanmış *Alice Harikalar Diyarında*, *Gulliver'in Maceraları*, *Pinokyo*, *Polyanna*, *Heidi*, *Define Adası*, *Peter Pan* gibi, çocuk okuru cezbedecek fantastik kurgular içinde ve macera bolluğunda, sade bir anlatımla yazılmış onlarca roman da, bu listede yer almakta.

Geleceğin uzay yolcuları

Klasikler diye adlandırdığımız “kült kitaplar”ın “yeni”yle baş etmesini bekleyemeyiz. Onların çoğu, geçmiş zamanların mekânsal, yapısal ve duygusal dünyasında biçimlenmiştir ve günümüz çocuğu için masal kıvamındadır. Çeşitli harflerle anılagelen ve yaşamlarının bir evresinde uzaya gidecekleri kesin olan yeni kuşakların, cep telefonunun ve bilgisayarın var olmadığı bir zamanı düşünceleri mümkün değil artık. Dolayısıyla günümüz çocuk edebiyatı da bir anlamda, geleceğin uzay yolcusu çocuğuna sesleniyor demektir.

Neden edebi her eser klasikleşmiyor? Hepimizin fikir birliği ettiği kitaplardan biri *Küçük Prens*'tir mesela. “20. yüzyılın en iyi kitabı” seçilmiş, 250'den fazla dile çevrilmiş, yani dünyada en çok okunan Fransız klasiklerinden. Her okuduğumuzda yeni bir ayrıntıya takılıyor, yeni bir yorum yapılabiliyoruz, duygu ve düşünce dünyamızı tanımlanamaz biçimde etkiliyor bu kitap. Mecazi göndermelerle dolu, çok katmanlı bir öykü oluşunun büyük önemi var bunda elbette.

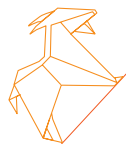
Güneş sistemindeki küçücük bir asteroitten gelen sıradışı bir çocuk, yetişkinler dünyasının çelişkilerine, çıkmazlarına dikkatimizi çekiyor. Sağlığın temsilcisi olarak okura ayna tutuyor. *Küçük Prens*,

ne bir masala, ne de alıştığımız bir kurgu öyküye benziyor; daha çok “hızla akan tuhaf bir rüya gibi” diyebiliriz. İşte klasik edebiyat tam da budur: Her çağda, her dönemde bize diyeceği vardır ve hepimizi başka başka açılardan, derinliklerden yakalar.

Semih Bey, geçen yıl siz de Notos Dergisi'nde geniş bir soruşturma yaptınız, “Türk edebiyatının klasikleri nelerdir?” diye sordunuz. Notos'un listesinde başka büyük usta Yaşar Kemal'in *İnce Memed*'i yerleşmişti. Böylece edebiyat vicdanımız bir nebze olsun teselli buldu diyebilirim. Ustanın hiçbir kitabının, resmi 100 Temel Eser Listesi'nde yer alması büyük utanç sayılır. *İnce Memed* gerçek bir klasiktir, kuşku yok. Her kitap edebiyat değildir, her edebiyat eseri de klasikleşmiyor...

Semih Gümüş: 100 Temel Eser konusu, bu seminerlere katılan herkesi doğrudan ilgilendiriyor. Hakkında yapılan değerlendirmelere ve tartışmalara yazarak da katıldığım bu konu, başlangıçta çok olumlu düşüncelerle ortaya çıkmıştı. 11 yılda pek çok açıdan tartışılan bu listenin ilk bakışta çok önemli birkaç yanılsı göze çarpıyor. Örneğin, listenin en başında *Nutuk* var. Asıl dilinden okumaya kalkışıldığında çocukların anlaması olanaksız olan, 1100 sayfalık bir eser. Sadeleştirilmiş ve kısaltılmış basımlarını okuyabilirsiniz, ama o zaman da bu metinleri kimlerin yapacağı sorusu ortaya çıkmıyor mu? Bunun bir benzeri de *Kutadgu Bilig*. Bugüne kadar öğrencilerine bunu okutan var mı? Tarihsel değeri olan bu önemli eserleri meraklılarına bırakmak daha mantıklıdır. 11 yıldır bu listeyi hiç kimse okumuyor, o zaman ne anlamı var?

Bu listedeki isimlerin bir özelliği de yaşayan yazarların eserlerine yer verilmesi. Yaşar Kemal benim için yalnızca

bizim edebiyatımızın değil, dünya edebiyatının da yaşayan en büyük romancılarından biri; ama siz onu yaşayan bir yazar olduğu için yıllarca okullarda okutamadınız. Yaşayan yazarların içinde bulunmadığı bir edebiyat düşünüp onu çocuklara götürebilir misiniz? Melih Cevdet Anday, Oktay Rifat, Edip Cansever, Turgut Uyar, Cemal Süreya listede yok. Bütün bu şairlerin olmadığı bu liste çağdaş Türk şiirini gençlere nasıl götürebilir?

100 Temel Eser Listesi kitapların değil, yazarların seçildiği bir liste. Tolstoy, Dostoyevski, Balzac ve diğer bilindik isimler seçiliyor, ama hangi kitapları? Tolstoy'un iki büyük romanı *Savaş ve Barış* ve *Anna Karenina*... Bu kitapları elbette hepimiz okumalıyız, ama 2100 sayfa ve dört büyük ciltten oluşan *Savaş ve Barış* romanını çocuğa nasıl okutabilirsiniz? Bir çocuk ayda 100 sayfa okusa iki yılda bitirebilir bu romanı. Bunun yerine Tolstoy'un kendi çocukluğunu anlattığı *Çocukluğum* kitabı seçilse, hem okuması kolay olur, hem de birçok öğretmen arkadaşımız defalarca önerebilir. 100 Temel Eser Listesi, tepeden tırnağa yanlışlıklarla dolu, uygulanabilir olmayan bir liste.

Klasikler'in dayanıklılığı

Edebiyatın büyüsunü oluşturan birkaç şey var. Biri, yüzlerce yıl önce yazılmış kitapların günümüze hiçbir değişiklik yapılmadan gelmesidir. Örneğin, dünyanın modern anlamdaki ilk romanı sayılan *Don Kişot* 400 yıl önce yazılmıştır. Shakespeare de öyle. Oyunlarını herkes biliyor ve 500 yıl önce yazılan metinleri sayısız kere sahnelenip çeşitli dillere çeviriliyor. Bu kadar yıldır yaşayan bir şeyi, edebiyattan ve sanattan başka bir şey yapamaz. Yalnızca yaratıcılığın içinden geçmiş ürünler böyle olabilir.

Yaşar Kemal'i kaybettikten sonra birkaç

yerde, "1000 yıl yaşar ve okunur," dedim. Yalnızca onu sevdiğimiz için mi söylüyoruz peki bunu? İlk akla gelen romanı *İnce Memed* 60 yıl önce yayımlanmış. Eşkiyanın haksızlığına karşı ağaya başkaldırmasının hikâyesidir ve onu dört cilt boyunca süren uzun bir hayat bekler. Klasikler'in zamana dayanıklılığının nedeni de budur. Binlerce yıl önce yazılmış Latin aşk şiirini okuduğunuzda, yanbaşınızdaki şair arkadaşınız yazmış gibidir o şiiri. O kadar taze ve yenidir. İnsanlar sürekli değişiyor, ama değişirken özündeki duygular, acıma, korku, mutluluk, mutsuzluk değişmiyor. Değişen insanı bu gibi temel duygularından yakalayan yapıtlar mutlaka klasikleşecektir.

MB: Kitap fuarlarında kolaylıkla bulabileceğiniz ucuz çocuk kitaplarından bazı örnekler vermek istiyorum. Ucuz oldukları için çocukların harçlıklarıyla daha fazla sayıda alabildiği ya da okulların da daha çok tercih ettiği kitaplardan... İnanırcılığın olmadığı tartışmalar, cinsiyet ayrımcılığının apaçık görüldüğü aileler, bir macera romanında beyefendi birer dilbilimci edasındaki korsanlar, aynı ifadeleri ve sözcükleri konuşan, okuru yapaylıktan öldüren çocuk karakterler... İnsanlar tek ton mudur? Bütün anneler iyi, bütün öğretmenler doğru davranan, bütün babalar çalışkan, bütün dedeler bilge midir? Siyah ve beyaz karakterlerle örülü metinlerle edebiyata ulaşamazsınız, ancak eğitim kitabı yapabilirsiniz.

Çocuk ne yapar? Okuma özgürlüğü tanınmış bir çocuksa, ilk sayfalardan sonra kitabı bırakır, okuma hevesi kaçır. Baskı altındaki bir çocuksa, gönülsüz okumaya devam eder ve, "Ben kitap okumayı sevmiyorum," diyebilir. Edebiyat emek ister – hem yazarın, hem okurun emeğini. Metni anlamakta zorlanmak, tekrar tekrar okumak iyidir. Kitabın hemen bitmesi gerekliliği de yoktur, neden olsun?

Gerçekten daha gerçek edebiyat

Çocuk okur, yaşının gereği maceraya meraklıdır. Sürükleyicilikle birlikte ona edebiyat lezzeti tattırmak, edebiyat keyfi vermek de yazarın başarısıdır. Çocuk ve gençlik edebiyatı yazarı, popüler şablonların bulunduğu anlatılardan ziyade, inandırıcılığı sağlam, kurmacaya rağmen sizi inandıran eserler vermelidir. Örneğin, fantastik eser yazmak, saçmalamak ya da serbest yazmak değildir. Fantastik yazarı inandırıcı olmalı, kurduğu dünyanın her ayrıntısını tutarlı kılmalı ve sözcük uydurmada yaratıcı olmalı. Fantastik eserler büyük küçük hepimizin hayal gücünü şahlandıracak denli gerçek bir dünya yaratırlar.

Pek çok yazarda ve öğretmende aşırı bir gerçeklik merakı olduğunu söylesek yalan olmaz. Okullarda "gerçeklik" üzerine kurulu eserler her zaman tercih konusu olmuştur. Edebiyatın hayatta karşılığı olup olmadığını sormak merakı... Edebiyat bu mudur?

SG: Edebiyatın başlıca iki kaynağı vardır. Yazar, yazmak için her malzemesini gerçek hayatta arar ve bulur. Hayattan alacağını aldıktan sonra onu unuttur ve yazdıklarıyla baş başa kalır; bambaşka bir dünya kurar. Oscar Wilde, "Edebiyat gerçekten daha gerçektir," diyor. Onlarca yıl yaşadığınız sokağa bir gün bir yaratıcı yazar gelir ve o sokağı öyle bir anlatır ki, "Vay canına!" dersiniz. Yıllarca

yaşadığınız sokağın aslında bambaşka olduğunu görürsünüz. Wilde'in, edebiyatın gerçekten daha gerçek olması değiştiğini anlatır. Wilde, Niagara Şelelesi'ni gördüğünde, "İlgi çekici değil. Suyu dökersen aşağı akar, yukarı doğru aksaydı şaşırtıcı olurdu," diyor. Anlatmak istediği şey, edebiyatın ta kendisi... Edebiyat hepimizin gördüğünü anlatmakla uğraşmaz, yeniden yaratır.

Umberto Eco, kendi romancılık deneyimini anlatırken, gerçek ve edebiyat arasındaki ilişkiye değiniyor: Hepimiz Hitler'in İkinci Dünya Savaşı sonunda bir sığınakta kendini zehirleyerek intihar ettiğini biliyor muyuz? Anna Karenina'nın kendisini bir trenin altına atarak intihar ettiğini biliyor muyuz? Onu da biliyoruz. Peki, Hitler'in intiharından kuşku duyabilir miyiz? Elbette duyarız. Bu, o günden bugüne kadar gelmiş, bize verilmiş bir bilgidir. Belki de başka türlü öldü. Öte yandan, Anna Karenina'nın kendisini bir trenin altına atarak intihar ettiğinden kuşku duyabilir miyiz? Hiç kimse bundan kuşku duyamaz. Edebiyat bazen gerçekten daha inandırıcı ve daha güçlüdür.

Hayatın başka bir alanında başka hiçbir şey, edebiyatın bize kazandırdıklarını kazandıramaz. Bir toplumun niteliğini nasıl anlatırız? Ortalama çizgisiyle. Ortalama çizgiyi yukarı çıkaran en önemli alanlardan biri edebiyattır ve onun yeri, siyasetle ve ekonomiyle ölçülemeyecek kadar kalıcıdır. ●

Türkçe'nin rüzgâr tanrısı: Yaşar Kemal

Necati Güngör

Anadolu'yu ve Anadolu insanını en iyi anlatan öykücülerimizden Necati Güngör, edebiyat serüveninde Yaşar Kemal'le ve *İnce Memed*'le tanışma hikâyesini anlatıyor.

Pop müzik sanatçısı Bengü'nün babası Tuncer Kelleci çocukluk arkadaşım. Evlerimiz yan yana olduğu için bir arada, aynı evin çocukları gibi büyüdük. İkimiz de okuma tutkunu çocuklardık. Benim kitap okumamı annem desteklediği için babam pek karışmazdı. Arkadaşımin babasıysa, cami hocalarının etkisinde kalarak oğlunun roman okumasını yasaklamıştı. O da sahaftan, geceliği beş kuruştan kiraladığı romanları babasına göstermeden okuyordu.

Sabah namazı için erken saatte kalkan babası, oğlunun yatakta kitap okuduğunu görmüş; öfkeyle azarlamış onu: "Ben sana roman okumak yok, demedim mi?" Tuncer akıllı ve soğukkanlı bir çocuktur. Babasına, "Gel sana da okuyayım, beğenmezsen, o zaman kıvarsın," önerisinde bulunmuş. Merhum Lütfi Amca, oğlunun önerisini kabul etmiş.

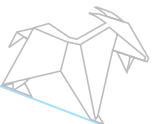
Arkadaşımin elindeki kitap, *İnce Memed* imiş. Başa dönüp, bütün romanı okumuş babasına. Saatler geçmiş, Lütfi Amca, kendini romanın sürükleyiciliğine kaptrmış ki, namazı niyazı unutmuş o sabah!

O günden sonra bir daha oğlunun, roman okumasına karışmamıştı.

Çevremde başka örneklerle de rastlayacaktım bu konuda. Yaşamı boyunca eline hiç kitap almamış kişiler bile, *İnce Memed*'i okumaya başlayınca, ellerinden bırakıyorlardı! Bu, Yaşar Kemal'in Türkçe sözcüklerle yarattığı bir büyüydü. Sözcükleri kâğıdın üzerine üfleyip bir rüzgâr yaratıyordu. O, Türkçenin rüzgâr tanrısıydı denilse yalan olmaz. Yaşar Kemal'i okurken onun dilinin rüzgârına kapılıyorsunuz.

Yaşar Kemal dil oyunları bilmez; hatta dil bilgisine de fazla önem vermez. Ama anadilini aşkla, tutkuyla sever. Yalnızca dilini mi? Anlattığı doğayı da sever; böceği, kelebeği, arıyı, kuşu, atı, ağacı, yaprağı, dağı, taşı, toprağı, suyu... Her şeyi! Yarattığı dil rüzgârı, gücünü bu sevgiden alır.

Yaşar Kemal'i tanıdığımda, henüz lise birinci sınıf öğrencisiydim. Malatya. Yıl 1965. O güne kadar, Malatya kitapçılarında bulabildiğimiz bütün kitaplarını,

tutkuyla okumuştum. Nasıl böylesine büyümlü bir acıklılıkla yazabiliyor diye merak ederdim. Hiç edebiyat yapmak gibi bir derdi yoktu. Biraz ayrıntıcı, biraz masalsı ve bir hayli şiirseldi yazıları. Öteki iki Kemal'le (Kemal Tahir, Orhan Kemal) birlikte, idolumüzdü Yaşar Kemal.

"Hadi gelin, size nutuk atayım çocuklar!"

Renkli Sinema'da yapılan parti kurultayına delege olarak gelmişti. Arada bir si-

Can kulağıyla dinliyorduk üstadı. Kimi sözleri, aradan geçen yarım yüzyıla karşın hiç aklımdan çıkmadı: "Bu şehrin hayatını yazmak istiyorsanız, şehrin en yüksek tepesine çıkın, oradan gözlem yapın, her şeyi daha iyi görürsünüz!"

Söyleşimizde bizi şaşırtan bir şey de, onca hayranlıkla okuduğumuz *İnce Memed*'i değil de *Ortadirek*'i önemseseydi. "*Ortadirek* romanını yazarken, biraz yazar olduğumu hissettim," dediği, şimdi gibi aklımda. Orhan Kemal'i ken-

Necati Güngör

Yaşar Kemal

nemanın fuayesine çıkıp arkadaşlarıyla şakalaşıyor, taşkın bir neşe içinde, ağız dolusunca kahkahalar atıyordu üstat. Biz, bir bölük lise öğrencisi, biraz çekinerek kendisiyle tanışmak istediğimizi söyleyince, hemen arkadaşlarını bırakıp yanımıza geldi; "Hadi gelin size nutuk atayım çocuklar!" diyerek, ânında kaynaştı. Ayaküstü, aramızda sıcak, içten bir söyleşi başladı.

disinden daha önemli bir yazar olarak görüyordu: "Orhan Kemal benim ustamdır," demişti.

Bir hayali vardı o yıllarda: Çukurova'da sonradan kuruyan bir akarsuyun romanını yazmak istiyordu. Sanıyorum, kafasındaki kalakalan bir kurguydu o; yazmadı, yazamadı... O günün anısı olan fotoğramızı, yıllarca sakladım.

“Ne haber Kürdoğlu?”

İstanbul'da yeniden karşılaştığımızda, aradan dört beş yıl kadar süre geçmişti. Bir gün Şükran Kurdakul'la Cağaloğlu'dan aşağı iniyoruz. Birkaç adım ötede Yaşar Kemal biriyle ayaküstü konuşuyordu. Kurdakul birden ona doğru koştu: “Aa, Kürt gelmiş!” Arkadaşları arasında lakabı “Kürt”tü.

Sonra Şükran Kurdakul beni tanıttı üstadada. Malatya'dan tanıştığımızı söylediğinde, hemen anımsadı. “Ne haber Kürdoğlu?”

İlere, işkencecilere karşıydı. Hep Abdi Ağa'ya karşı *İnce Memed*'in yanındaydı. Efsanelerin yazarı, efsane gibi bir adamdı. Telefonunu herkese vermez; öyle her ortamda, her yayınevinde, her etkinlikte, meyhanelerde, barlarda görünmezdi. 1970'li yıllar boyunca Cem Yayınevi'ne uğrardı yalnızca. Pek pek, Adanalı hemşerisi Arif'in barında (Çiçek Bar) rastladınız ona.

12 Mart döneminde, sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanıp güç koşullarda içerde yatan tanıdığı, tanımadığı gençlere para ve kışlık giyecek gönderdiğine

O günden sonra nerede karşılaşırsak, böyle sesleniyordu. Adımı, ne iş yaptığımı pek bilmiyor, ama hep edebiyat çevrelerinde gördüğü için edebiyatla ilgili olduğumu tahmin ediyordu, o kadar. “Ne yazıyorsun, neler yapıyorsun?” diye sorduğu da oluyordu.

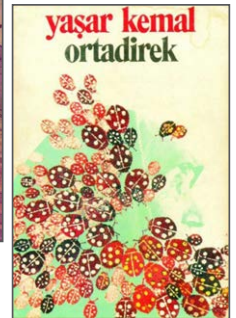
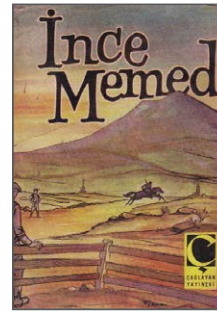
Bir gün, “Güneş” gazetesinin kültür sayfası yöneticisi Faruk Şüyun'a, “Yahu bu Necati Güngör kim? Her yerde adına rastlıyorum,” demesi beni şaşırtmıyordu. Benzer hikâyeleri başkalarından da işitmiştim çünkü.

Onu anlamaya hazır mıydık?

Yaşar Kemal usta bunların ötesinde bir değerdi hiç kuşkusuz. Hep ezilenden yanaydı; hep ezenlere, sömürenlere, zalim-

bizzat tanık olmuşum. Yine o yıllarda, toplumda çevre bilinci henüz söz konusu değilken, Yaşar Kemal doğanın ekolojik dengesinin korunması gerektiğini söyleyerek, adeta sisli denizlerde çan çalıyordu.

Toplum olarak biz onu anlamaya hazır mıydık, bilemiyorum... 🗨

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

Türkiye Özel Okullar Derneği

1951 yılından beri, Türk Milli Eğitimine ve özel okullara çözüm odaklı hizmet vermeyi, ulusal ve evrensel değerlerle donanmış bilgili, becerili, yaratıcı, üretken ve araştırmacı bireylerin yetiştirilmesi için bilimsel ve akademik çalışmalar yapmayı kendisine görev olarak kabul etmiştir.

Kaliteli Eğitimde Özel Okullar Fırsatı...

- ✓ Yönetim anlayışında farklılık
- ✓ Uluslararası eğitim programları uygulanması
- ✓ Uzman, çağdaş, seçkin öğretmen kadrosu
- ✓ İdeal sınıf mevcutları
- ✓ Birden fazla yabancı dil öğretimi
- ✓ Bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanma
- ✓ Fiziki olanaklar
- ✓ Üniversite giriş sınavında başarı
- ✓ Nitelikli Fen ve Matematik eğitimi
- ✓ Nitelikli Türkçe ve Sosyal Bilgiler eğitimi
- ✓ Öğrenci merkezli eğitim
- ✓ Spor ve sanat etkinlikleri
- ✓ Sosyal etkinlik çeşitliliği
- ✓ Rehberlik çalışmalarına verilen önem ve
- ✓ Yoğun hizmet içi eğitim çalışmaları ile

ÖZEL OKULLAR HİZMETİNİZDEDİR.

HER TÜRLÜ BİLGİ İÇİN DERNEĞİMİZİ ARAYABİLİRSİNİZ.

Zeynep Cemali Öykü Yarışması

Ustaların gözünden genç öykücü adayları...

Keçi, 2011 yılından bu yana yurt çapında düzenlenen ve ilköğretim çağındaki öğrencileri öykü yazmaya davet eden Zeynep Cemali Öykü Yarışması'nın seçici kurullarında yer almış usta edebiyatçıların yarışmaya ilişkin görüşlerine yer veriyor.

Necati Tosuner 2011 ve 2012 seçici kurul üyesi

İyi ki Zeynep Cemali Öykü Yarışması var!

Yazmak. Yazmanın sevindirici bir şey oluşunu çocuğa yaşatmak.

Oyun. Yarışmaya katılmanın önemini, okulda yapılacak deneme çalışmalarıyla öğrenciye göstermek.

Katılım. Bu çalışmalarda yaşanan deneyimle, katılımın kendisinin bir başarı olduğunu duyumsatmak.

Başarı. Birlikte başarmaktan sevinç duymanın tadına varmak.

Meyvesigüzelfidanları bugünden...

Prof. Dr. Sedat Sever 2014 seçici kurul üyesi

Çocuklarının öykü, şiir, roman yazdığı, okuduğu bir toplumun duygu ve düşünce evrenini; insana, yaşama, doğaya yönelik duyarlıklarla örebileceğine inananlardanım. Zeynep Cemali Öykü Yarışması'nın da çocukları kendi duygu ve düşünce birikimlerinin kılavuzluğunda, insana ulaştıracak, onunla buluşturacak bir kanat olduğunu düşünüyorum. Biliyorum ki, sevgili çocuklar, gençler o kanattan yararlanarak nice düşsel ve düşünsel serüvene çıkacaklar. Her kanat çırpışta da kendilerine ulaşacaklar...

Mavisel Yener 2014 seçici kurul üyesi

Seçici kurulunda görev yapma sevincini yaşadığım Zeynep Cemali Öykü Yarışması, Güneşli Kitaplığı'nın değerliliğinin kanıtlarından biridir. Zeynep Cemali gibi bir yazın ustasının adına verilen bu ödül, nice çocuğa ışık oluyor, olacak... Bu yarışma, okuma ve yazma kültürü açısından katılımcılarına pek çok kapı açıyor. Her yıl farklı bir teması olan yarışmanın çocuk ve gençlik edebiyatımızın gelişmesine de katkıda bulunduğunu düşünüyorum. Zeynep Cemali Öykü Yarışması ile öykü yazmaya adım atmış, yüreklendirilmiş çocukların pek çoğunu ileride yazar olarak, çağdaş sanatın temsilcileri olarak göreceğiz, yapıtlarına tanıklık edeceğiz. Okuyan/okutan öğretmenlerin de yarışmaya sahip çıkması, amaca ulaşmada büyük etken olacaktır. Bu yarışmanın tek kazananı vardır: Ülkemiz. Desteklemek hepimizin sorumluluğudur.

Hacer Kılıcıoğlu 2012 seçici kurul üyesi

2012 yılıydı. Sevgili editörüm Müren Beykan'dan bir telefon aldım. Güneşli Kitaplığı'nın her yıl çocuklar için düzenlediği Zeynep Cemali Öykü Yarışması'nda jüri üyesi olmayı kabul eder miydim? Elbette. Elbette. Elbette. Telefonu kapattığımda, sevinçliydim. Yaşamıma yetiemediğim sevgili Zeynep Cemali'nin o güzelim kitaplarının, çocukların kalbinde ne kadar önemli bir yer kapladığını çok iyi biliyordum. Yayınevim Güneşli'nin bu yarışmaya ne denli emek verdiğini de...

Yaz boyunca pek çok çocuğun pek çok öyküsünü okuduk. Hepsisi çok kıymetliydi, ama biz jüri üyeleri bu güzel öykülerin arasından seçme yapmak zorundaydık. İlk üç; Beyza, Bilge ve Ceren kazanan çocuklarımız oldular. Ama bence tüm çocuklar kazandı. Edebiyata gönül vermişler, çok okumuşlar, biriktirdiklerini yazmışlar, en en önemlisi, yazdıklarını paylaşma adına bir yarışmaya katılma cesaretini göstermişlerdi. Yaşasın edebiyat! Çok yaşasın çocuk edebiyatı...

Gülsüm Cengiz 2013 seçici kurul üyesi

Konusu "arkadaşlık" olan 2013 yılı yarışmasının seçici kurulunda yer aldım ve bu benim için de ilginç bir deneyim oldu. Yarışmaya Türkiye'nin çeşitli kentlerinden ve okullarından çok sayıda öykü gelmişti. Bu, yayınevinin yarışmayı duyurmadaki başarısının yanı sıra, çocukların ve gençlerin yazar olarak kendilerini ifade etme konusunda ne kadar istekli olduklarının da bir göstergesiydi. Günümüz gençlerinin ruhsal durumuna ve davranışlarına ilişkin ipuçları veren öyküleri okurken, çocukların ve gençlerin kendilerini çevreleyen dünyaya bağlı olarak geçirdikleri değişime de tanıklık ettim. Yetişkinler için yazdığım kitaplarımın yanı sıra, çocuklar ve gençler için de yazan bir yazar olarak bu tanıklık benim için çok önemli.

Çocukların ve gençlerin, bir yazarın bir cümlesinden yola çıkarak yaşam üzerine düşünüp, bu düşüncelerini yaratıcılıkla yoğurarak kurguladıkları öyküyle kendilerini ifade etmelerinin; ebeveynlerinin, eğitimcilerinin, özetle biz yetişkinlerin günümüz çocuklarını, gençlerini tanıma, anlama doğrultusunda önemli bir işlevi olduğunu düşünüyorum.

Süleyman Bulut 2012 seçici kurul üyesi

Zeynep Cemali Öykü Yarışması'nın önemini ben şurada görüyorum; kısa ve öz:

Önce bir dikkat çekme: Düşündüğünü yazmakla, yazarak düşünmek iki farklı disiplindir. Öykü ve diğer edebiyat türleri ise –sanılan aksine– düşündüğünü yazmak değil, yazarak düşünmenin formlarından biridir.

Bir dikkat daha: Yazarak düşünmek, ancak ve ancak yazarak edinilebilen bir disiplin. Zeynep Cemali Öykü Yarışması, çocukların yazarak düşünme disipliniyle erkenden tanışmasını sağlıyor. Yarışmanın sonuçları, katılan çocuklar arasından ilerde yazarlar çıkar mı çıkmaz mı, o kadar önemli değil bence. Önemli olan epey bir çocuğun erken yaşlarda, Zeynep Cemali Öykü Yarışması aracılığıyla yazarak düşünme disipliniyle tanışıyor olmaları. Türkiye çapında tanışıyor olmaları.

Bir önemli nokta da şu: Ülkemizde, parlak işlerin kısa ömürlü olması kuralını yıkan, devamlılık adına, kalıcılığa adına umut veren bir yarışma.

Müren Beykan Zeynep Cemali Öykü Yarışması Proje Başkanı

Beş yıldır her yaz girişinde gençlerin yazdığı öykülerle esrik, okuyor okuyoruz. Sevinç duyuyoruz: İlk gençliğin zor yıllarından geçmekte olan çocuklarımız kurgu öyküler yazmakta şaşırtıcı bir heves gösteriyor. Gururlanıyoruz: Ülkemizin hemen her köşesinde, öykü düşünen, öykü yazıp öykü konuşan çok sayıda gencimiz var, onları yüreklendiren çok sayıda öğretmen var. Umut doluyoruz: Yarınlarda edebiyat bayrağını yükseltecek gençler yetişiyor bu topraklarda. Güneşli Kitaplığı, bu bayrağı yüksekte dalgalandırma azmine, gençlerin hevesini yönlendirmeye bir parça olsun katkıda bulunma hayalini de ekledi.

Edebiyat da, öykülere bulanmak da; düşünen, duygu ve düşüncelerini özgüvenle ifade eden, hak ve özgürlüklerin savunucusu gençlerin yetişmesini tek başına sağlayamaz, ama gençliğin hamuruna öyle efsunlu bir maya katar ki, has insana vesile olur. İşte bizler de, barışını yitirmiş şu dünyada, gençliğe öyküler yoluyla yüreklerini işaret etmekte ısrarcıyız. Zeynep Cemali Öykü Yarışması bu yıl “cesaret” dedi, gelecek yıl “adalet” diyecek.

“Adalet” için öykü zamanı!

Türkiye genelinde
6, 7 ve 8. sınıf
öğrencilerinin
yoğun ilgi gösterdiği
Zeynep Cemali
Öykü Yarışması
6. yılında! 2016’da
gençler “adalet”
temalı öyküler
yazacaklar.

“Kara gözlerinde şimşekler çakıyordu.”

Zeynep Cemali’nin *Ben*, *Çınar Ağacı* ve *Puf Böreği* kitabından tema cümlesi.

Öykü yazmanın tek bir sırrı vardır: Olabildiğince
iyi öyküler okumak. Öğrenmek istediğimiz
her şey onların içinde vardır.

Cemil Kavukçu

2016 teması
ADALET

son başvuru
18 MAYIS 2016

SEÇİCİ KURUL

Cemil Kavukçu
Karin Karakaşlı
Nazlı Eray
Yusuf Çotuksöken
Müren Beykan

BAŞVURU

Postayla Güneşiği Kitaplığı Zeynep Cemali Öykü Yarışması
Profilo Plaza, Cemal Sahir Sok. 26/28 B3 Mecidiyeköy 34387 İstanbul

E-postayla yarisma@gunisigikitalpi.com

Ödüllü bir genç öykücü

Söyleşi: Halil Türkten

Bahar yağmurunda biriken öyküler...

Zeynep Cemali Öykü Yarışması'nın 2012 yılında, yedinci sınıftayken yazdığı "hoşgörü" temalı öyküsüyle ikincilik ödülü alan ve edebiyat verimini yarışma sonrasında da sürdüren Bilge Arslan, artık onuncu sınıf öğrencisi. Keçi, genç öykücüyle, yarışmadan okuma deneyimine dek pek çok konuda konuştu.

Yarışmadan nasıl haberin oldu, takip ediyor muydun?

Ortaokulum bu konuda çok iyiydi. Katılımımız için yarışma ve etkinlik duyuruları etkin bir biçimde yapılıyordu. Bu yarışmanın da afişinin duvarlara asıldığını ve öğretmenimizin derste sözünü ettiğini hatırlıyorum.

Bir yandan hoşgörü kavramını bağdaştırabileceğim isimler okumaya da çalıştım, Mevlâna gibi... Ama ilginçtir ki, bu karşılaşma bir gazete haberiyle oldu.

Neydi o gazete haberi?

Haberde Afrika'da bir kabilede doğan Katanta adlı bir çocuktan söz ediliyordu. Katanta, kabilenin kendi dilini konuşmayan bir çocukmuş. Bu başlarda bana çok ilginç gelen bir haberdirdi, beni çok düşündürdü. Çocuğun psikolojisini ve nasıl bir çocukluk yaşadığını düşünürken de doğal olarak yarışmanın temasıyla bağlantısını kafamda kurdum.

Öykü yazma sürecin nasıldı; sana etki eden şeyler oldu mu?

Bir şeyler yazarken, öncesinde okuduğum kitapların dilinden ya da konusundan mutlaka etkilenirim. O zamanlar da okuduğum bir kitaptan etkilendiğimi hatırlıyorum. Ama sonrasında da kendime kızıyorum. Her okuduğum kitap, yazdığım yazıya üslup olarak yansıyor ve bunu açıkça hissediyorum.

Öyküde bir yerde tıkanıldığını da hatırlıyorum. Sınav zamanları ya da kitap okumak istediğimde evimizin balkonuna kaçardım hep. Öyküyü de balkonda yazmak için oturduğumda, bir bahar yağmuru başladı. Çok etkilemişti beni. Tıkanıldığım noktada, bahar yağmuru imdadıma yetişti ve öykümde bahar yağmuru da yerini aldı.

Neden katıldın böyle bir yarışmaya? Ne vardı kafanda?

Zaten bir şeyler yazıyordum ama yarışma beni daha iyi motive etti. Hem yazdıklarımı sadece kendim okuduğumda, kimseyle paylaşmadığımda iyi hissetmemeye başlamıştım. Yazdıklarım birileriyle paylaşıldığında daha değerli olabilirdi. Kendime hapsettiğim düşünceleri kimse okumadığında bunlar hiç kimseyi değiştirmezdi, bir işe yaramazdı diye düşündüm. Yarışmaya katılmadaki öncelikli amacım, yazdıklarımın kıyıda köşede kalmaması ve birileri tarafından okunmasıydı.

"Sessizliğin Ressamı" adlı öykünle katıldığın yıl, tema hoşgörüydü...

Hoşgörü, üzerine çok düşündüğüm bir konuydu. Düşünürken bir yandan etrafımı gözlemlemem gerektiğini fark ettim.

Öğretmenim öykünün sonunun daha farklı, daha ilginç bitebileceğini söylemişti. Ama ben öğretmenimin bu notuna rağmen öykünün sonunu değiştiremedim. İlla her öykünün sonu, şaşırtıcı olacak diye bir şey yok.

Zeynep Cemali Öykü Yarışması'na katılacak 6, 7 ve 8. sınıftaki öğrenci arkadaşlarına önerilerin neler?

Herkesin yazma yolu farklı. Ben gün içinde gördüğüm bir olay ya da olaylardan yola çıkarak, iyi gözlem yaparak, dikkatimi çeken şeyleri not alarak, üzerine bir şeyler ekleyerek yazırım. Yazmayı kafaya koyanların çevresinde olan biteni iyi gözlemlemesi gerektiğini düşünüyorum.

Kitap okumayı önermek çok klişe bir cevap olabilir, ama ben kitap okumadığım zaman, kendimi yazmak için çok boş hissediyorum. Okuduktan sonra, yazmak için daha rahat olabiliyor insan.

Yarışma öncesi yazmakla ilişkin...

Daha çok Türkçe dersinde öğretmenimle birlikte kompozisyonlar yazıyordum. Ama her ne kadar not için yapılan bir iş olursa olsun, yine de yazmanın tadını ve keyfini alıyordum.

Sonrasında yazmaya devam ettin mi?

Evet, devam ediyorum. Öykünün yanı sıra düşünce yazıları, denemeler de yazıyorum.

Sen farklı türlerden söz etmişken, neler okuduğunu merak ettim...

Roman okumayı, ama öykü yazmayı seven biriyim. Daha roman yazamıyorum, ondandır belki de. Okuduğum kitaplar da yerli eserleri daha çok tercih ediyorum, çünkü şu an çevirinin iyi olup olmadığını anlayacak seviyede değilim. Felsefe kitapları da favorilerimdendir. *Sokrates'in Savunması*'nı okuduğumda çok sevmiştim.

Sana kitap öneren, öneride bulunan birileri var mı?

Öğretmenlerimiz sınavda çıkacak kitapları seçiyorlar ve sınavda çıkacağı için okuyoruz mecburen. Ama şanslıyız ki, iyi kitaplar seçiyorlar ve ben çok severek okuyorum onları. *Sokrates'in Savunması* onlardan biri, *Saatleri Ayarlama Enstitüsü* diğeri... Bunlar dışında kitaplarımı kendim seçerim. Zaten öğretmenlerimiz sınavda çıkacak kitaplar dışında müdahale etmiyorlar, ailem de öyle.

Fotoğraflar: Tolga Gümüş

Lise seviyesinde iyi bir edebiyat okuru ve öykü yarışması ödüllüsü olarak, Keçi aracılığıyla özellikle eğitimcilere bir mesajın var mı?

Sorgulayıcı bir eğitim almak çok önemli. Öğretmenlerin, bir kitabı okutturduktan sonra, herkesin fikrini söyleyebileceği, serbest bir ortam oluşturmaları gerekiyor. Kitabın genel çerçevesi değil, kitabın içindeki karakter, mekân ya da olaylar tartışılabilir; bu tartışmalar başka konuları açabilir. Ayrıca, bir edebiyat kitabını sınav için okumak rahatsız ediyor. Bir romanı okurken, onun hakkında soru cevaplayacağımı bilmek çok kötü bir his, ders kitabından farkı kalmıyor o kitabın. 📖

“Şiirsiz, şenliksiz olmuyor dünya!”

Mavisel Yener

Çocuk ve gençlik edebiyatının sevilen yazarı Mavisel Yener, edebiyat yolculuğunu anlatırken, okumanın bireysel özgürleşme yolunda önkoşul olduğuna ve eğitimcinin önce kendini özgürleştirilmesi gerektiğine dikkat çekti.

Ülkemizde *Ezilenlerin Pedagojisi* adlı kitabıyla bilinen, ünlü Brezilyalı eğitimci, felsefeci Paulo Freire, “Okuma-yazma toplumsal ve kültürel özgürleşmenin önkoşuludur,” diyor. Eğitimde Edebiyat Seminerleri aracılığıyla, Freire’nin sözünü ettiği toplumsal ve kültürel özgürleşmeyi nasıl başaracağımıza birlikte kafa yoruyoruz. Bu seminerlerin özgürleşmenin adımını atmaktaki rolleri, hem şu an hem de sonraları çok büyük olacaktır.

Bana özgürleşmenin ilk adımlarını attıran, ilkokul üçüncü sınıf öğretmenimdir. Öğrenciliğimde, müdürün odasına çağrılmak demek, bir yaramazlık yaptığım anlamına gelirdi. O gün müdürümüzün siyah deri koltuklarının bulunduğu odaya davet edildiğimde, acaba ne yaramazlık yaptım diye epey korkmuştum.

Öğretmenimiz bir şiir yazmamızı istemişti. Evde de sınıfta da yazamadığım için ağlayarak yanına dönmüştüm. Çekme-

cesinden çıkardığı, Milliyet Yayınları’ndan küçük mavi kaplı bir çocuk kitabını bana armağan edip, “Eve gidince bunu oku bakalım,” dedi.

Kuş Ayak’tan Çocuk Kalbi’ne...

Kitabın kapağında *Kuş Ayak* yazıyordu ve Fasil Hüsnü Dağlarca ismi vardı. Hayatımda ilk kez böyle bir türle karşılaşıyordum. Sayfalardaki o büyü, sözcüklerin tınısı, rengi ve kokusu beni hemen içine alıverdi. Ayıldığımda, acaba öğretmenim bana bunu neden armağan etti diye düşünürken, “Herhalde buradan dizeler yürüteyim de kendi şiirime katayım diye vermiştir,” dedim. Dağlarca’dan dizeler yürütmeye çalıştım, ama olmadı. Anneannem de tefrika romanları takip eden bir kadındı, evimizde gazeteler yığılırdı. Biraz uğraştım, okudum. Hayatımdaki ilk aşk sözcüklerini orada okudum, ama bir şey yürütemedim. Sonunda hepsini si-

lip, dolmakalemimle, en güzel yazımla yazdım ve öğretmenime verdim. “Bu şiir bende kalsın,” dedi.

O şiiri öğretmenimin benden neden aldığıını müdürün odasında öğrendim. Bana sürpriz yapıp bir yarışmaya göndermişler ve birincilik ödülü almışım. Tüm okula ve aileme haber verildi. Ben de mahalledeki manav, bakkal, kırtasiye başta olmak üzere herkese haber verdim. “Biliyormusunuz, en büyük şair benmişim!” diye. Artık tüm dünya biliyordu.

Öğretmenim günlük tutmamı istemişti. Ama ben başlarda istemedim. Çünkü oraya samimiyetle her şeyi yazmak zorundaydım. Tüm yaramazlıkları, yapılmayan ödevleri, hatta sınıfta âşık olduğum Osman’ı da oraya yazmam gerekirdi. İyi de, ya annem bulup okursa?

Bir yandan öğretmenin günlük yazmamı istemesi, öte yanda annemin dedektifliğini düşünürken bir çözüm buldum. Kendime Ayşe adında bir kahraman yarattım. Sanki tüm yaramazlıkları yapan, ödevini unutan, odasını toplamayan, Osman’a âşık olan Ayşe’ydi.

Öğretmenim bir gün defterimi getirmemi istediğinde endişeyle götürdüm. Bir iki sayfasını okuduğunda gözlerini bana dikerek, “Aferin sana, zaten senden bunu bekliyordum. Bir kahraman yaratıp öyküler yazmışsın,” dedi. Hatta bana armağan olarak çekmecesinden çıkardığı *Çocuk Kalbi* adlı bir kitabı verdi. Tıpkı benim gibi üçüncü sınıfa giden Enriko’nun günlüğüyle ilk o zaman karşılaştım.

Oksijen maskesi önce kime?

Bir öğretmenin ileride iyi bir okur, ardından da yazar olacak çocuğu çıkardığı bu yolculuk çok önemli. Belki de o gün, o

günüğü eline aldığıında, “Ne biçim günlük bu, böyle günlük olmaz, günlük böyle tutulmaz,” deseydi, bugün kitapları olan bir yazar olamayacaktım. Hatta yazmaya ve okumaya küsmüş biri olabilirdim. Elbette toplumsal ve kültürel özgürleşmenin yolu bireysel özgürleşmeden geçiyor ve hiç kuşku yok ki, ancak bireysel edebiyat yolculuklarına çıkmış bir öğretmen, *Kuş Ayak* kitabını öğrencisine verirdi.

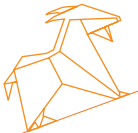
Okumak eğer özgürleşmenin ilk adımıysa, önce kendimizi özgürleştireceğiz ki karşımızdakini özgürleştirebileyim ve ona el verebileyim. Uçaklarda yapılan, “Oksijen maskesini önce kendine, sonra çocuğuna tak,” anonsunu bir hayat felsefesi olarak düşünürüm. Kişi önce kendi okuyup özgürleşmeli ki, çevresindekileri de okutabilsin.

Behçet Necatigil’in çok sevdiğim dizelerindendir, “Birisi bir şiir yazar / Bir başkası o şiir üstüne kendisini...” Okuduklarımızla iç içe geçerek yaşıyoruz ve o okumalarımızın üstüne yazıyoruz kendimizi. Tıpkı çocukluğumda Dağlarca şiirleri üzerine, kendimi yazmam gibi.

En iyi okuma koçları

İster öğretmen, ister kütüphaneci, ister ebeveyn olsun, eğer çocuğu bir kitapla karşılaşıyorsa, olağanüstü bir iş yaptığının bilincinde olmalı. Hayatın pek çok alanında koçluk kavramı ortaya çıktı, ama ben okuma koçluğundan söz etmek istiyorum.

Öğretmenler ve kütüphaneciler en iyi okuma koçlarıdır. Her çocuğun kendi bireysel özelliğini, daha önce yaptığı okumaları, beklentileri ve gereksinimleri, en iyi kütüphaneciler fark edebilirler. Okuma koçu, her çocuğun kendi gerçekliğinde ve okuma yolculuğunda rahatça ileriye hareket edebilmesi için var olmalıdır.

Okuma koçu, derin dinleme yapmalı ve güçlü sorular sorabilmeli. Okuma koçunun çocukla mutlaka hemfikir olması gerekmez. Kendisi polisiyeden hoşlanmıyordur, ama çocuk hoşlanabilir. Önemli olan, çocuğa nelerden hoşlanabileceğini fark ettirebilmek ve o yolda ilerleyebilmesi için onun sadece yanında durabilmektir.

Çocuğun kitaplarla ilişkisini nasıl, nerede ve hangi türlerle kurabileceğine kendisinin karar vermesini sağlamak gerekir. Tüm bunlar için okuma koçunun çocuğu tanıması yetmez; kitapları tanımak ve meraklı olmak zorundadır. Kitapları çok iyi tanımış olması ve edebiyat yolculuğunu başarıyla sürdürüyor olması gerekir.

Okuma koçu bir yapıyı ne kadar yüksek tutmak istiyorsa, o kadar derin ve sağlam temeller atmak zorundadır. Okumak çok kişisel bir eylemdir ve kişiye özeldir. İyi bir okuma koçu, her okurun içsel kavrayışının farklı olduğunu da elbette bilmelidir. Gerek bireysel gerek toplumsal sorunların çözümü, dünyanın en büyük dersliği olan kitapların içindedir.

Kitapların aynası

Bir rezidans inşaatında işçiler bir kazaya kurban gittiler. Bütün basın bundan söz ederken, evlerde bunlar konuşulurken, bu haberlere öyle alışmışız ki, birkaç gün konuşuyoruz ve onu da sıradanlaştırıyoruz. Çocuklar da buna tanık oluyorlar, ama onların da bunların üzerinde durup düşünecek zamanları yok. Oysa gelecekte, kimler o rezidansın güvenliğinden sorumlu olacak? Elbette onlar...

Konunun üzerinde düşünebilmeleri için nasıl bir deneyim yaşamalılar? Bu noktada, bir öğretmen ya da kütüphaneci, Mine Soysal'ın *Uzakta* adlı romanını okumuş olsa ve böyle bir olay üzerine düşünebilmesi için genç okura bunu önerebilse. Ya da yüz binlerce çocuğun aç uyuduğunu öğrenmek ve gösterebilmek için, o dersi bir Gülten Akın şiiriyle geçirse. Böylece hem bireysel hem toplumsal sorunları kitapların aynasında çocuk ve genç okura göstermiş oluruz, onların da düşünmesini sağlayabiliriz.

"Benim adım Shakespeare!"

Sevgiyle dönüyor dünya, sevgiyle düşünüyoruz. Şiirsiz, şenliksiz olmuyor dünya ve büyük şeyler yapmak istesek bile minik şeylerden oluşuyor yaşam.

Bir ev kadını, bakkal çırağının siparişlerini zamanında getirmesinden çok memnunmuş. Bir gün adını sormuş. Çocuk da, "Benim adım Shakespeare!" demiş. "Oo ne kadar ünlü bir isim," demiş kadın. "Evet öyle, tam üç yıldır bu mahalleye servisi ben yapıyorum," demiş çocuk. Bir mahalleye servis yapmak bazen bir kitap yazmaktan daha önemlidir birey için. Çünkü hayat, küçük şeylerden oluşuyor ve eğer biz seversek, onlar büyük oluyorlar. 🍷

Edebiyat fuarda, ya okullar nerede?

Çocuk ve gençlik edebiyatı yayıncısı olmanın en heyecanlı yanlarından biri, okurla tanışabilme, konuşabilme, kitaplarla ilgili geribildirimlerini aracısız olarak, doğrudan kendilerinden duyabilme şansına sahip olmaktır. Edebiyata emek veren yayıncının da, yazarın da, bu anlamda en önemli buluşma yeri, ülke çapında düzenlenen kitap fuarlarıdır. Keçi, bu fuarların en kalabalık ziyaretçisi olan okulların katılımlarına ilişkin gözlem ve önerilere dikkat çekiyor.

Kitap fuarlarına çoğunlukla okuluyla katılan çocuk okurun, tıpkı okuyacağı kitabın seçiminde olduğu gibi, fuarda ziyaret edilecek salon ve standların, izlenecek yazar etkinliklerinin seçiminde de özgür ve karar verici olduğu söylenemez.

Okulların kitap fuarlarına katılımında, fuar firmaları, il milli eğitim müdürlükleri ve yerel yönetimlerin ortak bir çalışma yürütmesi büyük önem taşıyor. Farklı şehirlerde düzenlenen fuarlarda, bu işbirliğine ilişkin iyi ya da kötü örnek teşkil edecek uygulamalar söz konusu. Milli eğitim müdürlükleri, bazı kentlerde okulların fuar katılımlarını desteklerken, bazı kentlerde eğitim kurumlarına hitaben, fuarlara toplu olarak katılımın uygun olmadığını belirten resmi yazılar gönderebiliyor.

Edebiyatı fuarda tatmak

Kimi okullar yıllık faaliyet planları içinde yapılması gereken okul gezileri kapsamına fuar ziyaretlerini dahil ediyor. Ancak, eğitimcinin fuar ziyaretine bakışı, gezi çerçevesiyle sınırlı kaldığında, özellikle edebiyata ilgisiz öğrenciler için verimsiz ve keyifsiz bir ziyarete dönüşebiliyor. Öğrencilerin edebiyatın tadını alabilecekleri, nitelikli kitaplarla buluşabilecekleri yayınevi standlarına yaklaştırılmadan, sadece test ve yardımcı ders kitaplarının bulunduğu salonlara yönlendirildikleri ziyaretlerle yetinilebiliyor.

Öte yandan, fuar öncesi, ziyaret edilecek yayınevlerini belirleyip, çocuklara öneri kitap listeleri hazırlayan; etkinlik programlarını inceleyip, çocukların kitaplarını okudukları, sevdikleri yazarların etkinliklerine katılmasını sağlayan öğretmenlerse, gelecek için umut verici.

Katılımı etkileyen diğer etken de ulaşım. Devlet okulları, şehir merkezinden uzak fuar alanlarına ulaşım için yerel yönetimlerin desteğine ihtiyaç duyarken, özel okulların her türlü olanaklarına karşın, son yıllarda uzaklığı öne sürerek katılmadığı ve öğrencilerini aileleriyle birlikte bireysel katılıma yönlendirdiği görülüyor.

İstanbul dışındaki fuarlara katılan bazı yayınevleri, fuar günlerinde özel okullarda kitap standları açarak ve yazar etkinlikleri düzenleyerek hizmeti okullara bizzat götürüyor. Öğrenciyi de, eğitimciyi de kitap fuarlarının zenginleştirici ortamından uzak tutan bu yöntem ne yazık ki, ulaşımı problem olarak gören okulların da işine geliyor.

Okulların fuarlara katılımlarının nitelikli artışı ve fuar ziyaretinin bir fırsat eğitimi-ne dönüştürülmesi, okuma kültürümüzün gelişmesi açısından çok önemli. Fuar firmaları ve yerel yönetimlerin ulaşım, yemek ve dinlenme alanlarına kadar çocuk ve genç ziyaretçiyi düşünen planlamalar yapması da aynı önemde. ●

Hayat ve hayal bilgisinin kesiştiği yer

Cahit Ökmen

Eğitim yöneticisi, şair Cahit Ökmen öğrencilerin edebiyata heves duymasını sağlayan, ilgilerini edebiyata yönlendiren deneyimlerini aktarıyor ve öğrencileri nitelikli edebi eserlerle buluşturmanın önemini anlatıyor.

Edebiyatın evreninde sözcükler tekin değildir, her şeyi değiştirebilirler. Edebiyatın dili özgürleştiricidir, çünkü yaşamı dönüştürür. O dile çarptığımızda, dünya artık eski dünya değildir; sözcükler alışılmış ve kanıksanmış varlık durumlarını yepyeni ilişki ağlarıyla bir araya getirmiş ve yeni anlam dünyalarının içine sokmuşlardır bizi.

“Sen bana elma yerdin eskiden / Ben kocaman bir bardak su sana mutfaktan.”

Birhan Keskin'in kurduğu bu dokunaklı dilin zarafetine, kişisel tarihimizde yaratabileceği çağrışım olanaklarına bakar mısınız? Bu bir karşılaşma, çünkü yazarın yaratısında kendi geçmişimize ve şimdimize bir dönüş var. Edebiyatın dili, ölümlerle ve katliamlarla kirlenmiş bir tarihi, belleğimizin, vicdanımızın ve bilincimizin hücrelerine, odalarına çırılçıplak bırakır. Bu dizelerle, çok yakın bir tarihimizde, bir teneffüs daha yaşayama-

yan kaç çocuğun taze solukları dolaşır aramızda?

“Edebiyat, bilgiden bir şenlik çıkarır,” diyor Roland Barthes. Hayat ve hayal bilgisinin kesiştiği yerdedir o şenlik. Ama bizim öğretim sistemimizin koordinatlarını izleyecek olursak, bu kesişme noktasına pek uğrayamayız. Çünkü, hayat ve hayal bilgisi o koordinatlarda kuruyuverir. Çünkü eğitim sistemimiz, yazınsal bir metni bir bilgilendirme nesnesi ve aracı olarak görür. Oysa edebiyatın bilgisi insanın derinlikleriyle karşılaşmanın, farklı bakış açıları edinmenin, doğayı, canlıları, nesneleri dil aracılığıyla kavramanın, hissetmenin bilgisidir.

Lorca'nın dizelerinde salyangoz

Salyangozlar hakkında ne düşünüyoruz, nasıl bir imgesi var bu hayvanın? *Salyangoz* sözcüğü söylendiği anda, zihin-

lerde dolaşmaya başlar. Kim bilir zihinlerimiz bu sözcüğü ne farklı bağlamlar içinde işliyor. Federico García Lorca'nın ve Eduardo Galeano'nun özneliğinden geçmiş, dillerinin olanaklarıyla biçimlenmiş salyangozlara bakalım. Lorca'nın dizelerinde salyangoz, özgürlük çağrışımlarıyla, doğanın enerjisiyle yüklü bir canlı. Galeano'nun salyangozlarıysa doğayla kurduğu gizemli ilişkileri sonucunda insanların hayatını kurtarıyor ve metinde bu kurtuluş dile getiriliyor. Aynı canlının farklı dil kurgularıyla, farklı bakış açılarıyla nasıl kavrandığının, nasıl yansıtıldığının bir örneği bu.

"Anne saygılı bir biçimde sordu, 'Geciktik mi acaba? Çocukların çoğu gelmiş.' Hademe kadın ilgisiz, 'Parasız yatılı imtihanlarının çocukları hep erken gelir. Hiç gecikmezler,' dedi."

Bu satırların alındığı Füzûzan'ın "Parasız Yatılı" öyküsünü okuduktan ve bu öykünün yaşantısından geçtikten sonra, parasız yatılı sınavlarıyla ilgili karşılaşılan hiçbir haber, hiçbir duyuru artık salt bir haber değildir. Okur, bu anne kızın yaşam kesitlerinin içinden geçmiştir. Dilin içindeki bu yolculuk, okur için bir keşiftir; toplumsal olgularla, bu olguların bireylerin yaşamlarındaki izleriyle ilgili bir keşif. İnsan olmanın, yaşamın inceliklerini fark etmenin, içgörü kazanmanın, hayatın içinde bir duruş edinmenin keşfidir bu aynı zamanda.

Adalet Ağaoğlu'nun "Karanfilsiz" öyküsünü okuduktan sonra, hiçbir kamyon kasasına salt bir demir ya da ahşap yığını olarak bakamazsınız. Selim İleri'nin "Dostlukların Son Günü"nde çocukluğunuz, Yaşar Kemal'in kitaplarında isyanınız kanar. ON8 Blog'da yazan Ahmet Büke'nin Sosyal Ayrıntılar Ansiklopedisi'nde, şaşkınlıkla savrulduğumuz hayatların şiirsel gerçekliği, insan varolu-

şuyla ilgili bütün ezberlerimizi gözden geçirmemize neden olur. Edebiyat bir ruh naklidir. Homeros'un sözünden, Şamanlar'ın kopuzundan beri süregelen bir ruh naklidir bu.

Sanatın gücüyle ilgili çarpıcı yaşantılar sergileyen *Katilin Gözyaşları* (Anne-Laure Bondoux, ON8) romanının, öldürmeyi sıradan bir eyleme dönüştürmüş kişisi, acımasız katili Angel'in şiirle karşılaştığı, şiire çarptığı satırlar şöyledir: "Şiir, kuru yosunlar gibi kıyıya vurmuş, fırtınaların göbeğinde ölen onca insan görmekten sarhoş olmuş o eski zaman denizcilerinden söz ediyordu. Doğadan söz ediyordu, yüreklerden; sadelikle ve cesaretle. Cama vuran yağmuru izlerken, Angel sözcüklerin beşiğine bırakmıştı kendini..."

Dünyanın dönüştürücüleri

Edebiyat, insanlık durumlarıyla sahici ve derinlemesine bir ilişki kurmanın, insanlık hallerini içselleştirmenin en güçlü olanağıdır. Bu içselleştirmenin yolu da öğrencileri nitelikli ürünlerle karşı karşıya getirmekten, onlara okuduklarını sorgulatan, yorumlatan, karşılaştırmalar yaptıran, okuduklarını düşünmelerini ve hissetmelerini sağlayan yöntemler sunmaktan geçer. Biliyoruz ki, edebiyat eğitimi bir sanat eğitimidir, duygu ve duyarlık eğitimidir. Anlama ve anlatma becerilerini geliştirme eğitimidir.

Bugün çeşitli sınavların "yaşamsal önem" kazanması sonucunda, çoktan seçmeli soruların çözülmesi, bir öğretim yöntemi olarak yaygınlaşmış durumda. Bunun en önemli nedenlerinden biri de, dershanelerin okullaşmasından çok, okulların dershaneye dönüşmesidir. Tüm bunlar, duygu, duyarlık, estetik kaybı yaratma konusunda belirleyicidir ve özellikle ders

kitaplarında, seçilen metinler değer yargılarının, ahlaki yargıların aktarılmasında bir araç konumundadır.

Öğrenciler bu tür didaktik uygulamalarla karşı karşıya kaldıkça, dünyanın dönüş-türücüleri olma yönündeki özgürleşme pratikleri ve eleştirel bilinçleri güdük kalacaktır. Benzer bir durum, Türkçe ve edebiyat eğitiminin dilbilgisi derslerinde araç olarak kullanılmasında ortaya çıkıyor. Dilbilgisi esas olarak, metnin katmanlarını, alt metinlerini çözümlemeye ve anlamlandırmada bir araçtır. Ama öğrenciler bu derslerde, onlarla kuralın içinde kayboluyor ve kısa süreli belleğe aldıkları için de unutuyorlar. Sonucunda, dilbilgisi dediğimiz eğitim, çocuğun kitapla barışmasında en büyük engellerden biri olabiliyor.

Bu engellerin aşılması, öğrencilerin okuma kültürü edinmeleri ve bunu içselleştirmeleri için ne mi öneriyorum? Günışığı Kitaplığı'nın "Çıtır Çıtır Felsefe" dizisinin yazarı Brigitte Labbé şöyle diyor: "Küçük yaştan itibaren sorgulama başlamazsa, onunla birlikte düşünceye eşlik etmezsek, tamamen dışarıdan manipülasyona açık bireyleri kendi ellerimizle yaratırız. Bu bir siyasi lider, bir patron ya da bir dini lider olabilir. Sen ne düşünüyorsun, neden böyle düşünüyorsun demeden, bu iyi ve bu kötü diye dikte ettiğimizde,

onları yavaş yavaş insan olmaktan çıkarır ve nesneleştiririz."

İnsanın nesneleşmemesi, eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesiyle mümkün olabilir. Bu becerilerin gelişmediği yerde, sorgulayan değil, biat eden insanlar vardır.

Öğretmen öğrencinin kaderi midir?

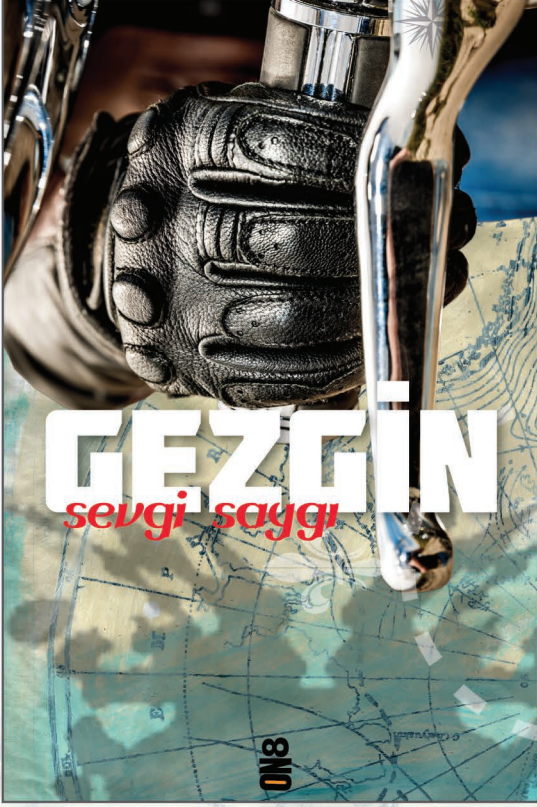
Bir eğitimci şöyle diyor: "Çocuklara bildiklerimizi öğretirsek, bildikleri bizim bildiklerimizle sınırlı kalır, ama onlara düşünmeyi öğretirsek, bildiklerinin sınırı olmaz."

Eleştirel düşünme, bireyin gördüklerini, okuduklarını, dinlediklerini olduğu gibi kabul etmek yerine, bunları inceleyerek, sorgulayarak, araştırarak açıklaması ve bir yargıya varmasıdır. Yani eleştirel düşünme, niçini, nasıl sorgulama sürecidir.

Okuma eylemi, yan yana gelen sözcüklerle oluşan dünyalardan, o dünyaların dil mucizesiyle yaratılmış sonsuz çeşitlilikteki duygularından tat almayı içerir. İnsanın hayatına ilişkin farkındalıklar ve duyarlılıklar, ancak bu tat almayla gelişecektir. Türkçe ve edebiyat eğitimi de, bu gerçekliklerden yola çıkan bir duygu eğitimidir, bir sanat eğitimidir. İnsanları nesneleştirerek, otoriter ilişkileri yeniden üreten hiçbir pratik, özgürleştirici olamaz.

Öğrenciye, kendini ve hayatı keşfettiren, sorgulatan bir yaklaşımın hayata geçmesi, öncelikle eğitimcilerin, kendi eğitim ve öğretim zihniyetlerini sorgulamalarıyla olanaklıdır. Çünkü özgürleşme ve gelişme pratiği, "her şeye rağmen"i göze almakla mümkündür. Bu pratiğin bilinciyle donanmış bir eğitimci için duvarlar yoktur ve özellikle vurgulamak isterim ki, öğretmen öğrencinin kaderidir. 🍌

**Onun gittiği yönü hiçbir
pusula gösteremezdi...**

“ sis kalınlaştı ve ben
kör oldum. ayaklarımın
altında ezilen karın gıcirtısını
duyuyordum; körük gibi
soluğumu, rüzgârın ıslığını...”

Adsız, motosikletli bir “gezgin” o. Görenler, sert mizaçlı bir kadın olarak hatırlıyor onu. Ne nereden geldiğini biliyorlar, ne de nereye gittiğini. Bir akşam, konaklayabileceği bir yer ararken, o garip köye varıyor. Yalnızca bir geceliğine misafir olacağını sandığı o garip eve... Hayalle gerçeğin sınırında gezinen gizemli kurguların yazarı Sevgi Saygı’dan, derin sessizliklerde, sarsıcı bir yolculuk.

GEZGİN
Sevgi Saygı

**Türkiye’nin yakın tarihine
tanıklık eden bir mucize**

İnsan ruhunun karanlıklarına dalan Sevgi Saygı, bir ailenin “mucize” sonucu yüzleşmek zorunda kaldığı sırlarını, yakın tarihimize iç içe kurguladı.

PERİ EFSA
Sevgi Saygı

Edebiyat salgını büyüsün!

Dr. Betti Delevi

FMV Işık Okulları Eğitim Danışmanı Dr. Betti Delevi, 8. Eğitimde Edebiyat Semineri'nin açılışında yaptığı konuşmada, bir eğitim yöneticisi olarak okullardaki eğitimde edebiyat uygulamalarına ilişkin gözlemlerini paylaştı.

Birkaç yıl evvel bir öğretmenimiz, çocuklara hikâye okumam için beni sınıfına davet etti. Ben de bir heves kitap seçmeye koştum. Raflardan uygun bulduğum kitapları indirerek okumaya başladım, birçoğu aşağı yukarı şöyleydi: "Ali sabah uyandı, hemen giyindi, portakal suyunu içti, dişini fırçaladı, Ayşe ile buluştu, el ele ada vapuruna bindiler. Adada balıklar ve köpekler vardı. Rüzgâr esiyordu, kuşlara yemek attılar. Sonra yine vapura bindiler, eve döndüler. Sütünü içti, dişini fırçaladı ve yattı..."

Beşinci, onuncu kitapta da benzer "hikâyeler" okuyup, bu kitapların neden yazılmış olduklarını bir türlü keşfedemeyince seçmenin o kadar da kolay olmadığını gördüm. Bu nedenle, kaliteli, özenli, dikkatli çalışan yayıncılar, yayınevleri çok önemli.

Okullarımızda, sınıflarımızda, kütüphanelerimizde onların kitaplarını gönül rahatlığıyla alıyor, okutuyor, velilerimize tavsiye edebiliyoruz. Bu kitapların zaten seçilmiş olduklarını, okunmaya değer olduklarını bilerek.

Günışığı Kitaplığı'nın sekizincisini düzenlediği Eğitimde Edebiyat Seminerleri ise, en azından benim gibi alan dışı bir eğitim yöneticisi için çok faydalı. Sadece yeni öğrendiklerim için değil, zamanında öğrendiğim, ama şimdi unutmam ve yeniden öğrenmem gerektiğini anladıklarım için de.

Geleceğin cahilleri

Ünlü fütürist Alvin Toffler'ın bir sözü var. Toffler, "Geleceğin cahilleri okuma yazma bilmeyenler değil, öğrenen, sonra öğrendiğini unutup yine öğrenemeyenler olacak," diyor. Birkaç örnek vermek istiyorum.

Biz eğitimciler, her fırsattan bir ders çıkarmaya bayılırız; örneğin, etik değerlerin kazandırılmasını çok önemseriz. Eğitimde Edebiyat Seminerleri'nden birinde, Necdet Neydim demişti ki: "Lütfen kitapları kullanarak çocuklara ahlaki değerler öğretmeye çalışmayın. Hem bu iş kitapla öğrenilmez, kimse okuyarak ahlaki değer edinmez; hem de kitapları öğretme aracı olarak kullanmayın, buna alet

etmeyin. Kitap zevk için okunsun.” İşte bildiğimi sandığım, ama unuttuğum ve yeniden öğrenmem gereken bir kavram!

Masa başında kitap okumak mı?

Kitap okumayla ilgili en azından benim farkında olduğum ve çok hoşlanmadığım başka uygulamalar da var. Okullarımızdaki “kitap okuma saati” uygulamaları kapsamında çocukların sınıfta, iskemlede dik oturup, yarım saat kitap okumalarını isteyebiliyoruz.

Eminim, hepiniz okumayı seviyorsunuzdur da, kaçımız masa başında kitap okumaktan zevk alabilir?

Kütüphanelerimizde en çok kitap alan ve okuduğunu kabul ettiğimiz çocuklara ödülleri veriyoruz. Bu ödülleri almaya çalışan çocukların bol resimli, az kelimeli, içeriği önemsenmeyen kitaplara yöneldiğini bile bile. Çok kitap okumanın getirisinin ne olacağını çok da kestirmeden...

Bir de kitap okuduktan sonra çocukların doldurması gereken çalışma kitapçıkları var. Yazar kim, ana karakter kim, ana fikir ne, yardımcı fikir ne, nereyi sevdin, nereyi sevmedin, hangi karakter olmak isterdin ya da istemezdin gibi sorularla dolu... Düşünüyorum da, ben de kitap okumayı severim, ama bu kitapçıkları doldurmam gerekseydi çok da acele etmezdim.

Kitabı seviyoruz, okumayı da öyle; ama eğitimde nasıl kullanılacağı öyle basit bir konu değil. Eğitimde Edebiyat Seminerleri gibi buluşmalarla, edebiyatı nasıl kullanabileceğimizi dinliyor, anlatıyor, tartışıyoruz. Edebiyatı üretenler de bu ortamda, kullanıcılar da. Böyle ortamlar çok sık önümüze çıkmıyor, bu fırsatı yaratanlara teşekkür borçluyuz.

Bir çocuk kitapları yazarı olan Jane Yolen şöyle diyor: “Edebiyat bir hastalıktır, genelde çocuklukta kapılan, metinlerle iletilen bir hastalık.” Ümit edelim ki, bu hastalık bir salgın olsun. ●

Edebiyata davet eden yaratıcı okumalar

Eğitimde Edebiyat Seminerleri'nin gelenekselleşen "Yaratıcı Okuma Uygulamaları" bölümünde öğretmen ve kütüphaneciler öğrencilerle yaptıkları çalışmaları meslektaşlarıyla paylaştılar. Farklı sınıf düzeylerinde kitap seçimi ve okuma sürecine ilişkin pratik ve etkili yeni yollar önerdiler.

Zeynep Yürüker

Özlem Özgür

Gülfem Çetintaş

Zeynep Terzioğlu

Okuldan Eve Bir Okuma Serüveni: *Şimugula*

Zeynep Yürüker, İsmail Tarman Ortaokulu

Yaratıcı okuma uygulaması çalışmamızı Sevgi Saygı'nın *Şimugula* adlı kitabıyla, beşinci sınıftaki 35 öğrenciyle birlikte, iki aylık bir zaman diliminde gerçekleştirdik. Kitabın adını tahtaya ilk yazdığım andan itibaren öğrencilerde ilgi ve merak uyandırması, yazarın roman boyunca kurduğu olay örgüsü ve akıcı üslubuyla öğrencilerin rahat okuyabileceği bir eser olması, bu kitabı seçmemizdeki önemli etkenlerdi.

Çalışmamızın amacı, istisnalar dışında gözlemleyemediğimiz okuma alışkanlığını öğrencilerimize kazandırmak, okuma eylemini bir keyfe dönüştürmektir. Anne baba ile çocuk arasındaki iletişimde farkındalık yaratmak da diğer amacımızdı.

Romandaki Levent karakteri, anne babasının kendisine yeteri kadar zaman

ayırmadığından, küçük kardeşiyle daha fazla ilgilenildiğinden yakınıyordu ve tüm zamanını, yarattığı hayali arkadaşı Şimugula ile geçiriyordu. Ben de öncelikle öğrencilere, Levent'in Şimugula'sı gibi hayali arkadaşlar üzerine düşündüren sorular sordum.

Öğrenci-ebeveyn iletişimi

Öğrencilerin kitabı okuması, kendi hayali arkadaşlarının nasıl olabileceğini düşünmeleri, hayali arkadaşlarının resim ve kuklalarla gösterilmesi, anne babalara kendileriyle kaliteli zaman ayırmaya davet eden mektupların yazılması ve kitabı farklı yönleriyle nasıl algıladıklarını ölçmek amacıyla yapılan soru-cevap uygulaması, çalışmamızın temel adımlarını oluşturdu. Ek olarak, aileler,

düzenlenen bir toplantıda çalışma hakkında bilgilendirildi ve onların da kitabı okumaları sağlandı.

Öğrencilerin hayali arkadaşlarına genellikle yabancı isim vermeleri, velilerle düzenlenen toplantıya sadece annelerin gelmesi ve hiçbir babanın katılmaması, haliyle kitabı da sadece annelerin okuması, öğrencilerin mektuplarına velilerin özeleştiri yazarak yanıt vermeleri, çalışmanın dikkat çeken diğer noktaları oldu.

Sonuç olarak, öğrencilere bu çalışmayla kalıcı bir okuma keyfinin kazandırıldığını, hayal gücü ve sorgulama yeteneklerinin geliştiğini, büyüklerin de özeleştiri yapma ihtiyacı duyduklarını düşünüyorum. En önemlisi de, çocuklar kendilerini özgürce ifade edebilme şansı buldular. 🍌

Bir Yalancı Şahit Çağrısı: Çocuklar Masumdur!

Özlem Özgür, FMV Işık Ortaokulu

Türkçe öğretmenleri olarak, öğrencilerimize bir romanı önermeden önce uzun bir okuma sürecinden geçiyoruz. Çünkü bir roman sadece okunmak için okunur. Çocuklara öyle eserler önermeliyiz ki, konusu ilgilerini çekmeli, kahramanlarıyla ilişki kurmalı ve okuma keyfi edinebilmek için o kitabı sevebilmeliler.

iş ve işçi güvenliği, taş atan çocuklar gibi başlıklar içeriyordu.

Kitabı, dayanışma, adalet ve özgürlük gibi temalarla ilgili düşünmeyi sağlayan yöntemlerle okuduk. 55 öğrencimize önerdiğimiz kitap için üç haftalık bir okuma süreci gerçekleşti. Türkçe öğretmenleri olarak, uygulamalara yalnızca gönüllü öğrencilerin katılmasını istedik ve tüm çalışmalar 19 gönüllü öğrenciyle yapıldı.

Karakterle yakınlaşma

Çalışmamızın ilk adımı, kitabın yazarı Müge İplikçi ile söyleşi yapmak oldu. Öğrencilerimiz; iş güvenliği nedir, neler olmalıdır, fabrikalar nasıl önlemler almaktadır, kot taşlamak nedir, oradaki insanlar hastalığa nasıl yakalanıyorlar gibi sorular üzerine, iş güvenliği uzmanıyla söyleştiler. Öğrendikleri bilgileri okuldaki diğer arkadaşlarıyla paylaşmak için internetten çeşitli görseller bulup, sloganlar yazıp afişler hazırladılar.

Yavuz'la kurdukları ilişki o kadar kuvvetliydi ki, çocuk işçi ve çocuk gelin sorunu gibi konularda birçok gazete haberi

Tüm bunları göz önünde bulundurarak, bu kez Müge İplikçi'nin *Yalancı Şahit* romanını önerdik. Dilinin sade, akıcı ve temiz olması bizim için çok önemli olan *Yalancı Şahit*, hem gençlik edebiyatının iyi örneklerinden bir Köprü

Kitap'tı, hem de altıncı sınıfların okuma ve anlama seviyesine oldukça uygundu.

Roman kahramanı Yavuz'un kendileri gibi altıncı sınıf öğrencisi olması, çalışmayı yaptığımız öğrencilerin karakterle ilişki kurmasını kolaylaştırdı. Ayrıca kitap, öğrencilerimizin yaşayarak değil, yalnızca okuyarak deneyimleyecekleri, çocuk hakları, çocuk işçiler, Türkiye'de

edindiler ve bu haberlerden video kolaj çalışması yaptılar. Kendi yazdıkları metinlerle, bir gazete sayfası oluşturdular. Yavuz ve hapishanedeki hücre arkadaş-

ları gibi müziğe yöneldiler ve kendi seslendirdikleri bir rap şarkısının klibini çektiler. Yavuz'un öyküsünü resim çizerek anlattılar. 🍌

Saklı Miras'ta Gizli Şifreler Gülfem Çetintaş, Özel MEF Ulus İlkokulu

Uygulama çalışmamızdaki amacımız, öncelikle okumaya direnç gösteren grupları keyifli okuma süreçlerine katmaktır. Ayrıca, çalışan ebeveynleri nedeniyle yalnız kalan çocuklara da dikkat çekmek istedik.

Çalışmamızı gerçekleştirdiğimiz, Christine Nöstlinger'in *Saklı Miras* adlı kitabındaki, Jacob da anne babası çalıştığı için fazla yalnız kalan bir çocuk karakterdi. Sürekli komşularıyla iç içe yaşayan Jacob, onlara kalan mirasın peşine düşen, maceracı, araştırmayı seven ve pes etmeyen bir çocuktur.

İkinci sınıflardan itibaren okulumuzda uyguladığımız sürece dayalı okuma tekniğinin yanı sıra PASS Teorisi (Hatırlama İçerikli Bulmaca Tekniği) gibi yöntemleri içeren bir yaratıcı okuma uygulaması sürdürdük. Dördüncü sınıflarda öğrenim gören 100 öğrenciyle gerçekleştirilen bu beş haftalık süreçte okumaya direnç gösteren, kaçamak yapmaya çalışan öğrencilerimizin de düşüncelerinde değişimler oldu.

Uyguladığımız sürece dayalı okuma tekniği, öğrencilerimizin tanıdığı bir yöntemdi. Seçtiğimiz kitabı iki haftadan beş haftaya kadar bölümlere ayırarak, okuma, anlama, dilbilgisi çalışmaları, karakter analizleri, hikâye haritaları, ana fikir belirleme ve 5N1K (ne, ne zaman, nerede, nasıl, neden, kim) gibi sorgulamalar yaparak çalıştık.

Şifreye giden yolda okuma keyfi

Uygulamanın adımlarında, kitap kapağını içeren bir afiş, kitapla ilgili özel bir kitapçık ve beş haftalık süreçte, dilbilgisi etkinliklerinde hedeflediğimiz kazanımların da yer aldığı bir başka kitapçık daha hazırlandı. Çalışmaya katılan beş ayrı sınıf içinde ayrı ayrı hazırlanan boş panolar, okuma süreci boyunca zenginleşti ve kitabın sınıf içindeki bu panoyla yaşaması sağlandı.

Okuma sonrasında, PASS Teorisi aracılığıyla, kitabı anlamaya yönelik bir bulmaca hazırlandı. Bu bulmacayı çözerken öğrencilerin kitabın içine dahil olma gerekliliği önemliydi. Bulmacanın çözümünde ortaya çıkan şifre, kitabın ana fikriydi. Öğrenciler de buldukları şifreyle ilgili bir paragraflık kısa görüş yazısı kaleme aldılar.

Sonuç olarak, *Saklı Miras* kitabıyla gerçekleştirdiğimiz bu uygulama çalışmasıyla, okumaya direnç gösteren öğrencilerin okuma keyfini yakaladıkları, kitapta işlenen arkadaşlık, pes etme, vazgeçmeme, araştırma, azimli olma ve komşuluk gibi konularda farkındalık kazandıkları gözlemlendi. 🍌

Liselerle Yakın Okuma Atölyesi

Zeynep Terzioğlu, Bursa Nilüfer Belediyesi Kütüphaneleri

Nilüfer Belediyesi Kütüphaneleri'nin 2007'de başlayan kütüphanecilik yolculuğu bugün dört kütüphaneye ulaştı. Kütüphanelerde yaptığımız işlerden biri de, "Yılın Yazarı" adını verdiğimiz, ilkinin 2013'te gerçekleştirdiğimiz projeydi. Projeye Sabahattin Ali'yle başlamakla düştük. Ona ve eserlerine derinlemesine bakmak ve yazarın her yaştan okurca yaygın bir biçimde tanınması amacıyla, yıl boyunca söyleşiler, kitap okumaları, film ve tiyatro gösterimleri, sergiler, atölyeler ve tasarım yarışması düzenledik.

Proje ekibi olarak, Sabahattin Ali'nin edebiyatta ve kendi hayatındaki özgürlük tutkusundan ilhamla hareket ederek, onun okuru davet ettiği duygulara kulak verdik. Amacımız, gençlerin Sabahattin Ali'nin eserlerini konu ederek, iyi birer edebiyat okuru olabilmelerine katkı sağlamak, yazmaya ilgisi olan gençleri cesaretlendirmekti.

Zamanla dört kütüphane de, düzenlediğimiz atölyelere mekân oldu, farklı okullar çalışmaya katıldı. Katılımı sağlamak için önce İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'yle görüşüp projeyi anlattık, sonra da okulları ziyaret ettik. Ekibimizdeki arkadaşlar sahada uzun zaman geçirdiler. Mayıs-Kasım ayları arasında, bütün yılı kapsayan çalışmaya ortaokul ve lise öğrencilerinin katılımı sağlandı.

Yaratıcılığın izinde...

Etkinlikler, haftada bir gün, 60 dakikalık blok oturumlarla, dört hafta süreyle gerçekleşti. İlk oturumda, metinde mekân kurmak, mekânda zaman kurmak, zaman-mekân-karakter ilişkisi, kurguyu

oluşturan unsurlar, üslup, bakış açısında tutarlılığın üslup ve estetik dokuya etkisi, nitelikli eser, estetik bakış açısı ve metafor gibi başlıklar işlendi.

İkinci oturumda, Sabahattin Ali'nin hayatı, edebiyata bakışı ve eserlerinde zaman, mekân, karakter, metafor ve üslup özellikleri ilk oturumdaki bilgiler ışığında değerlendirildi. Lise öğrencileriyle yaptığımız okuma çalışmalarının yanı sıra, yılın yazarıyla ilgili hazırladığımız "Yaratıcılığın İzinde" adlı kitapçıkta, öğrencilerin bu hummalı süreçteki işleri yer aldı.

Gerçekleştirilen yakın okuma atölyesi sayesinde 15 farklı okuldan 104 öğrenci Sabahattin Ali eserleriyle, edebiyatla yakınlıklaştı, öykü ve mektuplar kaleme aldılar.

Projeye katılan öğrencilerin geribildirimlerinde şöyle ifadeler vardı: "Burada hem Sabahattin Ali'yi ve eserlerini tanıdık, hem de çalışmalarla yazı yeteneğimizi geliştirdik, onun gibi bir yazar olma arzusuyla dolduk." Biz, kütüphaneciler, hedeflediğimiz gibi yaratıcılığın tetiklenmesini bir ölçüde başardığımızı gördük. 🍌

Dünya fuarlarında edebiyat yolculuğu

Önceki sayılarda, dünyanın önde gelen kitap fuarlarından haber ve röportajlara yer veren Keçi, edebiyatın dünya yörüngesindeki yolculuğuna devam ediyor. Uluslararası Kitap Fuarları Türkiye Ulusal Organizasyon Komitesi Çocuk ve Gençlik Yayıncılığı Komisyonu Üyesi ve Güneşiği Kitaplığı Genel Müdür Yardımcısı Hande Demirtaş'la dünyadaki kitap fuarlarını konuştuk.

Yurtdışı fuarlara katılmak bir yayınevi için ne ifade ediyor?

Farklı ülkelerden binlerce yayıncıyı bir araya getiren yurtdışı fuarlar, yayınevlerinin kendini konumlandırması, vizyonel gelişimi ve sektörel farkındalık açısından çok şey söylüyor. Her geçen gün sınırların biraz daha belirsizleştiği günümüz dünyasında yayıncılık sektörü önemli bir ekonomik büyüklüğe sahip. Uluslararası yayıncılık örgütlerinin her yıl açıkladığı rakamlar, yayıncılık faaliyetini basit bir ticaretin ötesine taşıyor. Yurtdışı fuarlar, yayıncılık sektörünün bölgesel ya da evrensel düzeyde gelişimini izlemek; yeni yazarlardan, yayıncılıktaki yeni eğilimlerden ve teknolojilerden haberdar olmak anlamında önemli bir platform yaratıyor.

Yayınevleri nasıl hazırlanıyor sürece?

Bu soruyu genelleme yaparak yanıtlamak çok zor. Ancak, olması gereken hazırlık süreci aslında çok açık. Uluslararası bir fuardan, yukarıda sözünü ettiğimiz noktalarda en etkin yararlanabilmek için,

fuar özelinde telif alış ve satış hedefini belirlemek öncelikle önemli. Bu doğrultuda, görüşme yapılacak yabancı yayınevleriyle iletişime geçerek en az iki ay öncesinden randevuları kesinleştirmek gerekiyor. Hem konuk ülke etkinliklerini hem de yayıncılığı ilgilendiren diğer etkinlikleri, fuar öncesinde web sitesinden takip ederek bir izleme programı oluşturmak, sektörün güncel gündemlerini yakalamayı sağlıyor.

Yayınevlerinin ulusal stantlara katılımı nasıl oluyor?

Türkiye'nin uluslararası fuarlara katılımı, çalışmalarını Kültür Bakanlığı'yla yürüten Uluslararası Kitap Fuarları Türkiye Ulusal Organizasyon Komitesi tarafından gerçekleştiriliyor. Sektörün önde gelen yazar ve yayıncı derneklerinin yöneticilerinin yer aldığı ve yaklaşık 10 yıl önce hayata geçen bu komite, her yıl 15'e yakın uluslararası fuara Türkiye'nin ulusal stantla katılımını sağlıyor. Sektör derneklerinin üyelerine yaptığı bilgilendirme ve duyuru sonrası gelen başvurulara göre ulusal standta katılacak yayınevleri belirleniyor.

Yayınevleri ve yazarlar dışında illüstratör ve çevirmenler gibi alana emek verenler için fuarların önemi nedir?

Çocuk ve gençlik yayıncılığının en önemli taraflarından biri, doğal olarak illüstratörler. Illüstrasyonun ve illüstratörlerin

öne çıktığı fuarların en önemlisi de şüphesiz Bolonya Çocuk Kitapları Fuarı. Bu fuar illüstratörler için yayınevlerinin editörleriyle tanışma ve yeni işbirlikleri için zengin buluşma olanakları sağlıyor. Edebiyatı bir başka kültüre çevirebilmenin anahtarı olan çevirmenler içinse, her fuar yeni olanaklar yaratıyor. Örneğin, Marcarca, Danca gibi yaygın olmayan dillerin çevirmenleri ise çok daha geniş bir etkileşim yaratarak, yayıncıları bir araya getirme gücüne sahipler.

Türkiye'nin ulusal stant katılımlarının olduğu fuarlardaki son durumu nedir?

Türkiye özellikle son 10 yılda uluslararası fuar katılımları açısından önemli bir yol kat etti. 2008 Frankfurt Kitap Fuarı Konuk Ülke Türkiye projesiyle başlayan süreç, Londra, Pekin, Budapeşte gibi pek çok önemli kitap fuarında Türkiye'nin konuk ülke katılımıyla devam etti. Edebiyatımızın dışa açılımında lokomotif görevi üstlenen bu fuarlar sayesinde pek çok yazarımızın kitabı farklı dillere çevrilerek, farklı kültürlerin okurlarına ulaştı.

Son yıllarda artarak yükselen bir dijital gündem ve hızla gelişen elektronik yayıncılık da var. Kitap fuarlarına etkisi ve yansımaları nasıl oluyor?

Epeyce renkli oluyor. Dijital yayıncılık kaçınılmaz bir yeni alan olarak biz yayıncıların karşısında duruyor. Telif hukuku açısından yeni düzenlemeleri zorunlu kılan dijital yayıncılık, standartlaşma ve altyapı sorunları nedeniyle, tüm dünyada öngörülenden daha yavaş bir ilerleme kaydetti. Ancak bu durumu olumsuz bir gelişme olarak nitelendirmek mümkün değil. E-kitap ve dijital yayıncılık, sektörümüzün yakın geleceğini biçimleyecek. Bu alandaki teknolojik gelişmeler, ısıcağı ısıcağına izlemek, uygulamaları zengin bir çeşitlilik içinde görebilmek açısından da kitap fuarları artık önemli bir platform.

Ortadoğu, Avrupa, Güney Amerika gibi dünyanın farklı bölgelerindeki fuarlara katılmak ne ifade ediyor? Katılacağımız fuarlar neye göre belirleniyor?

Türkiye'nin uluslararası fuar katılımları belirlenirken kültürel yakınlık önemli bir araç oluşturuyor. Edebiyat, geçmişteki ya da günümüzdeki kültürel buluşmalara vitrin olabilen en etkin araçlardan biri. Tabii ki edebiyatın evrensel gücü, dünyanın her noktasında, her ülkesinde okunabilme ve insana ulaşabilme gücüne sahip. Tam da burada dil ve çeviri konusu devreye giriyor. Ne olursa olsun, kitabın hedef dile ulaşabilmesi için arada köprü görevini üstlenen çevirmenlere büyük iş düşüyor. Çevirmen olmadan kitabı anlatabilme şansız ne yazık ki olmuyor.

İletişim dünyasındayız. Kitap fuarlarına katılarak yüz yüze görüşme yapmak halâ önemli mi?

Gerçekten de, yayıncıların yeni kitapla buluşma noktasında fuarlar artık eski işlevini yitirdi. Bir tuşa basarak, yeni bir kitabı binlerce kişiye duyurabiliyorsunuz ve hatta ulaştırabiliyorsunuz. İlginizi çeken bir kitabı okumak için artık günlerce beklemeniz gerekmiyor. Yine de geleneksel yayıncılığın kitaba sinen kokusu yayıncılar için ayrı bir tutku.

Sektörün farklı kollarını bir arada bulabilmenin kolaylığı, etkinliklerin, sergilerin, yüz yüze buluşmaların ve en önemlisi edebiyatın insana dair sıcak teması gibi birçok nedenle uluslararası fuarlar var olmaya ve ilgi çekmeye devam edecekler hiç kuşkusuz. Bu durum fuar firmalarının, değişen sektör dinamikleri doğrultusunda fuarları yeniden yapılandırılmaları önünde bir engel değil kesinlikle. Tam aksine, uluslararası kitap fuarlarının süresini ve biçimini gözden geçirerek yeniden yapılandırmanın belki de tam zamanı. 🍌

Fuarlardan ÇOCUK SESLERİ

Keçi, YAZ 2015 sayısında Türkiye'nin dört bir yanındaki kitap fuarlarına katılan çocuklarla birlikte yayınevi stantları arasında yürüdü. Bursa, İzmir, Malatya, Kocaeli ve Samsun'da düzenlenen kitap fuarlarına katılan çocuklar, okudukları ilk kitaptan kitap seçimlerini nasıl yaptıklarına kadar pek çok konuda görüşlerini paylaştılar.

"Kitap alırken çok seçici oluyorum. Yazarın hayatına, kitabın arkasına ve son sayfalarına bakarak alıyorum."

Tuana 13

"Büyük resimler, renkli resimler olsun istiyorum. İlk kitabım da öyleydi."

Erdem 8

"Seçtiğim kitapların macera, gizem ve aksiyonla dolu olmasına dikkat ediyorum. Aşk kitaplarını pek sevmem."

Ece 14

"Kitapları almadan önce babamla internetten araştırıyoruz. Öğretmenimin de önerdiği kitaplar arasındaysa o kitabı alıyoruz."

Kerem 13

"Kitap alırken kapağına bakarak seçiyorum. Kitap kapaklarının ayrıca satılmasını çok isterdim."

Mehmet 9

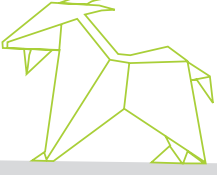
"Kitapları seçerken daha çok ne istediğim önemli. Kitabı okurken diğer sayfalara geçerkenki heyecanım da önemli."

Gizem 12

"İlk kitabım *Bunun Adı Findel*'di. Eğlenceli gelmişti ve öyle seçmiştim. Okulda öğretmenlerimiz de önerince daha isteyerek okudum."

Eray 11

"İlk kitabımı babam getirmişti. Hiç unutmuyorum *Küçük Cadı Şeroks*'tu. Kitapları genelde kendim seçiyorum, kitap kapağına ve arka kapak özetine göre seçiyorum."

İlayda 12

"Her şeyi okurum, ama çocukları anlayan yazarları daha çok okuyorum."

Eylül 11

"İlk kitabımı seçerken yazıların büyük, resimlerin renkli olmasına dikkat etmiştim. Şimdi de yaşıma göre kitaplar seçiyorum."

Yağmur 10

"Roman sıkıcı geliyor, pek okuyamıyorum. Eğlenceli ve kısa öyküleri daha çok seviyorum."

Zehra 11

"Öğretmenimiz birkaç kitap öneriyor. Ben de onların özetlerini okuyorum ve hangisini beğenirsem onu alıyorum."

Oğuz 9

"İlk kitabımı seçerken arka kapağındaki içerik ve güzel resimleri olması önemliydi. Şimdiyse kitabın beni etkilemesi ve akıcı olmasını istiyorum."

Sıla 10

"İlk kitabımı beğenmemiştim. Ama öğretmenimin önerdiği başka iyi kitaplar sayesinde okumaktan ve kitap almaktan vazgeçmedim."

Baran 12

"Savaş ve tarih kitaplarını sevmiyorum. Zaten televizyonlarda çok savaş var. Yazarlar daha çok hayal kurmalı, daha güzel düşünmeli."

Hülya 13

GÜNIŞIĞI KİTAPLIĞI

KİTABIN ADI Necati Tosuner

Dil ustasından, bir çocuğun ailesiyle ilişkilerini ve içindeki yazma tutkusunun keşfini anlatan, arkadaşlığın ve mahalle yaşamının gücünü duyumsatan bir roman.

EVE GİDEN KÜÇÜK TREN

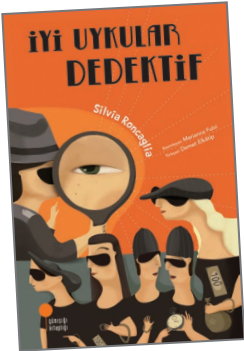
Behiç Ak
Resimleyen: Behiç Ak

Yazıp resimlediği kitaplarla çocuk edebiyatımıza eşsiz bir koleksiyon kazandıran mizah ustasından, dayanışmanın gücü ve hayallerinden vazgeçmemek üzerine keyifli bir roman.

BANA SESİNİ BIRAK Neslihan Önderoğlu

Çağdaş öykücülüğümüzün dikkati çeken yazarı, Ayvalık'ın eşsiz atmosferinde ilköğrenciliğin umutlu yürek kıpırtılarını yalın bir dille öyküleştiriyor. Yazar, bu ilk romanını Köprü Kitaplar koleksiyonu için yazdı.

İYİ UYKULAR DEDEKTİF

Silvia Roncaglia
Resimleyen: Marianna Fulvi
Türkçesi: Demet Elkâtip

İtalyan çocuk edebiyatından macera dolu bir kurgu ve sıradışı karakterleriyle, çok komik, çok leziz, çok uykusuz bir polisiye.

DAĞ SUSTU DAĞ KONUŞTU Hacer Kılçioğlu

ÇGYD 2012 Yılın Çocuk Öyküleri Kitabı Ödülü sahibi yazar, umut ve arayış romanında gençlerin karmaşa dolu iç dünyasını anlatıyor. Doğasever gençler bu romanı çok sevecek.

BEN VE SEN

Giusi Quarenghi
Resimleyen: Giuditta Gaviraghi
Türkçesi: Nilüfer Uğur Dalay

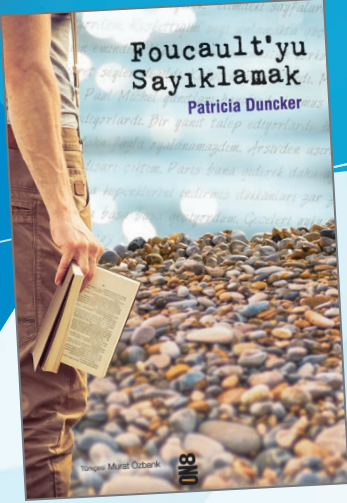
Kütüphane projesinde bir araya gelen bir İtalyan ve bir Faslı çocuğun birbirini tanıma ve anlama sürecini öyküştiren, çocukların önyargılardan uzak kavrayış ve anlayış gücünü yücelten bir öykü.

GİZEMLİ ANAHTAR Andrew Clements

Türkçesi: Mine Kazmaoğlu

Sayısız ödülün sahibi, dünyaca ünlü yazar, toplumsal statü kaygıları ve aile içi iletişim üzerine düşündüren kitabında, okul kurumu ve mesleklere ilişkin önyargıları sorguluyor.

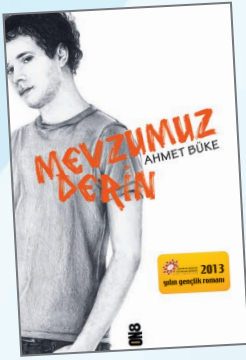

FOUCAULT'YU SAYIKLAMAK

Patricia Duncker

Türkçesi: Murat Özbek

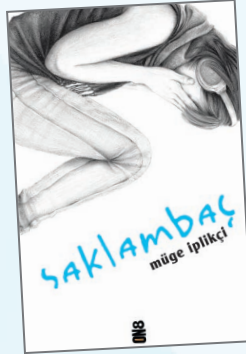
Her şey bir doktora teziyle başladı. Üniversitenin tozlu rafları arasında, sıradan ve tatsız bir yolda ilerliyordun öğrenci. Oysa satırların ardındaki kişiye tutkuyla dokunmak üzere olduğunun farkında değildi...

MEVZUMUZ DERİN

Ahmet Büke

Bedo için hayat, cevapları sürekli ertelenen bir sorular zinciri; parçaları özenle gizlenmiş bir yapboz!

SAKLAMBAÇ

Müge İplikçi

Bazen tatsız bir oyundur saklambac. Oyun bile değildir hatta. Hele ki istenen, hafızanı susturmansa!

UZAKTA

Mine Soysal

Yarın arayışında iki gencin, birbirine uzak görülen yaşamları arasındaki uçurumu kaç katla ölçebilirsin?

YOKUŞ AŞAĞI

Wolfgang Herrndorf

Türkçesi: Suzan Geridönmez

Kabullenmişlikle yaşadıkları hayatta kendilerini bulamamış iki arkadaşın sıradışı dostluğu ve yolculuğu!

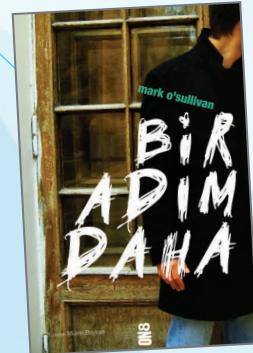

ONLARDAN BİRİ

Zoran Drvenkar

Türkçesi: Suzan Geridönmez

Büyük kent kışkacında genç bir mülteci, şiddet sarmalından nasıl ve ne kadar uzak kalabilir?

BİR ADIM DAHA

Mark O'Sullivan

Türkçesi: Müren Beykan

Ailelerinin onlar için istemli istemsiz çizdiği yollarda kendilerini bulmaya çalışan üç gencin öyküsü!

